

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ

31 желтоқсанда аяқталған
2018 жылғы қаржылық есебі

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың есебі	
Пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс туралы есеп	6
Қаржылық жағдайы туралы есеп	7
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп	8-9
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	10-11
Қаржылық есептіліктің ескертпелері	12-81

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
Қазақстан, 050051, Алматы,
Достық д-лы, 180,
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, 050051, Алматы,
пр. Достык, 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Акционерлеріне

Пікір

Біз 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының маңызды тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ (әрі қарай, «Компания») қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес барлық елеулі қатынастарда Компанияның 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қаржылық нәтижелерін және ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Қаржылық есептілік үшін басшылық пен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС-ға сәйкес қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияны жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
3-бет

— қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

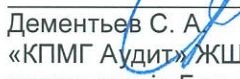

Колосов А. Е.
Аудит бойынша партнер

Нездемковский С. В.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитори
2014 жылдың 2 маусымында берілген
№ МФ-0000182 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №00000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
өрекет ететін Бас директоры

2019 жылдың 25 сәуірі

	Ескертпе	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	5	65,190,104	53,564,256
Қайта сақтандырушыларға беріліп, есептелген сақтандыру сыйақылары	5	(4,908,600)	(4,821,958)
Есептелген сақтандыру сыйақылары, нетто		60,281,504	48,742,298
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	5	(4,562,555)	(5,614,650)
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, брутто	5	(252,988)	1,114,557
Өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто		55,465,961	44,242,205
Есептелген кінәраттар	6	(33,729,843)	(16,312,507)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	6	2,310,491	497,287
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердің өзгеруі, брутто	6	3,853,259	(12,864,154)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтегі қайта сақтандырушылардың үлесінің өзгеруі	6	(7,926,309)	198,204
Есептелген кінәраттар, нетто		(35,492,402)	(28,481,170)
Таза қаржылық кіріс	7	18,037,531	11,419,379
Шетел валютасымен жасалған операциялардың таза табысы		14,323,478	1,440,283
Таза комиссия шығындары	8	(4,793,847)	(3,423,527)
Құнсыздану зиянының есептелуі	9	(93,677)	(280,758)
Жалпы әкімшілік шығындар	10	(10,303,236)	(10,371,317)
Өзге операциялық кірісі, нетто		657,638	516,362
Салық алынғанға дейінгі табысы		37,801,446	15,061,457
Табыс салығының шығыны	11	(4,978,152)	(2,052,526)
Бір жылғы табысы		32,823,294	13,008,931
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі басқа жиынтық (залал)/табыс			
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта сыныпталған немесе қайта сыныпталуы мүмкін баптары:</i>			
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві:			
- Әділ құнының таза өзгеруі		(388,230)	587,970
- Пайда немесе залал құрамына ауыстырылған, әділ құнының таза өзгеруі		(587,970)	7,664
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі басқа жиынтық (залал)/табыс		(976,200)	595,634
Бір жылғы жиынтық табысының барлығы		31,847,094	13,604,565

Басқарма 6 беттен 81 бетке дейін ұсынылып отырған қаржылық есепті 2019 жылы 25 сәуірде төмендегідей құптап, қол қойды:

(Signature)
Рахманова Н.С.
Бас бухгалтер

Пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс туралы есеп қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	Ескертпе	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
АКТИВТЕРІ			
Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері	12	46,843	8,830
Банктегі шоттары және депозиттері	13	15,815,804	16,101,030
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	14	618,083	6,308,069
Өтелу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялар	15	188,008,309	144,667,005
Инвестициялық жекеменшік	16	2,882,557	1,154,678
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	17	4,456,744	4,825,992
Кейінге қалдырылған аквизиция шығындары		3,994,800	1,352,688
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	18	7,327,164	8,259,065
Кейінге қалдырылған салық активі	11	58,807	25,045
Ағымдағы салық активі		958,175	526,846
Сақтандыру шарттарының резервіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	19	25,998,627	34,177,924
Басқа активтер	20	1,120,839	1,270,764
Активтерінің барлығы		251,286,752	218,677,936
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Сақтандыру шарттары бойынша резервтері	19	106,054,637	105,345,341
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	21	3,175,188	1,549,985
Өзге міндеттемелері	22	785,544	2,358,321
Міндеттемелерінің барлығы		110,015,369	109,253,647
МЕНШІКТІ КАПИТАЛЫ			
Акционерлік капитал	23(а)	99,074,285	91,621,285
Тұрақтандыру резерві	23(г)	4,357,590	4,206,103
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві		(388,230)	587,970
Бөлінбеген табысы		38,227,738	13,008,931
Меншікті капиталының барлығы		141,271,383	109,424,289
Міндеттемелерінің және меншікті капиталының барлығы		251,286,752	218,677,936

Қаржылық жағдайы туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Бір жылғы табысы	32,823,294	13,008,931
<i>Түзетулер:</i>		
Көнеру	323,518	208,617
Құнсыздануынан келтірілген зиянның есептелуі	93,677	280,758
Пайыздық және басқа қаржылық табысы	(15,576,169)	(11,676,669)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің іске асырылуынан келтірілген таза іске асырылған (кірісі)/зияны	(2,461,362)	7,664
Шетел валюталарымен жасалған операцияларының іске асырылмаған табысы	(14,457,609)	(1,245,091)
Негізгі қаражаттарының және материалдық емес активтерінің шығу пайдасы	(6,234)	(993)
Қызметкерлерге төленген сыйақы	(1,790,027)	191,561
Табыс салығының шығыны	4,978,152	2,052,526
Айналымдағы капиталының өзгеруіне дейінгі операциялық пайда	3,927,240	2,827,304
Операциялық активтерінің (ұлғаюы)/кемуі		
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	8,179,297	(1,312,761)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	1,729,882	(1,999,642)
Өзге активтер	(2,602,775)	(749,887)
Операциялық міндеттемелерінің ұлғаюы/(кемуі)		
Сақтандыру шарттарының резервтері	709,296	18,478,804
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	1,375,126	904,537
Өзге міндеттемелер	227,395	(166,622)
Сыйақы алғанға дейінгі және табыс салығының төленуіне дейінгі операциялық қызметінен түскен ақшалай қаражаттарының таза түсімі	13,545,461	17,981,733
Алынған пайыздық және басқа қаржылық кіріс	15,778,257	12,056,735
Төленген табыс салығы	(5,443,243)	(2,394,039)
Операциялық қызметінен ақшалай қаражаттардың түсуі	23,880,475	27,644,429

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Банктегі шоттары және депозиттері	(157,102,035)	(119,574,378)
Банктегі шоттары және депозиттерін өтеу	157,676,920	120,614,008
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің сатылуы	5,655,571	-
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің сатып алынуы	(871,098)	(5,700,978)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың сатылып алынуы	(60,306,570)	(22,122,126)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың өтелуі	32,646,676	17,365,118
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылып алынуы	(1,683,800)	(1,915,878)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылуынан түскен түсім	7,885	5,117
Инвестициялық қызметте ақша қаражаттарының пайдаланылуы	(23,976,451)	(11,329,117)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акционерлік капиталының шығарылуынан түскен түсім	7,453,000	-
Төленген дивидендтер	(7,453,000)	(16,417,863)
Қаржылық қызметіне байланысты ақшалай қаражаттардың пайдаланылуы	-	(16,417,863)
Ақшалай қаражаттарының және олардың эквиваленттерінің таза кемуі	(95,976)	(102,551)
Валюта бағамдары құбылуының ақшалай қаражаттарының шамасы мен олардың эквиваленттеріне ықпал етуі	133,989	(150,596)
Жыл басындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	8,830	261,977
Жыл соңындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері (12 ескертпе)	46,843	8,830

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

мың теңге	Акцияонерлік капитал	Тұрақтандыру резерві	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Меншікті капиталының барлығы
2017 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	91,621,285	1,730,855	(7,664)	18,893,111	112,237,587
Жиынтық табысының барлығы					
Жылдық табысы	-	-	-	13,008,931	13,008,931
Басқа жиынтық табыс					
Пайда немесе залал құрамына сыныпталған немесе қайта сыныпталатын баттар:					
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	587,970	-	587,970
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	7,664	-	7,664
Басқа жиынтық табысының барлығы	-	-	595,634	-	595,634
Бір жылдық жалпы жиынтық табысы	-	-	595,634	13,008,931	13,604,565
Тікелей меншікті капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялары					
Жарияланған және төленген дивидендтері (ескертпе 23 (в))	-	-	-	(16,417,863)	(16,417,863)
Тұрақтандыру резервіне аударылуы (ескертпе 23 (г))	-	2,475,248	-	(2,475,248)	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы	-	2,475,248	-	(18,893,111)	(16,417,863)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	91,621,285	4,206,103	587,970	13,008,931	109,424,289

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

мың теңге	Акциянерлік капитал	Тұрақтандыру резерві	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Меншікті капиталының барлығы
2018 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	91,621,285	4,206,103	587,970	13,008,931	109,424,289
Жиынтық табысының барлығы					
Жылдық табысы	-	-	-	32,823,294	32,823,294
Басқа жиынтық табыс					
<i>Пайда немесе залал құрамына сыныпталған немесе қайта сыныпталатын баптар:</i>					
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі колда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	(388,230)	-	(388,230)
Табыс салығын алып тастағаннан кейінгі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, колда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің әділ құнының таза өзгеруі	-	-	(587,970)	-	(587,970)
Басқа жиынтық залалының барлығы	-	-	(976,200)	-	(976,200)
Бір жылдық жалпы жиынтық табысы	-	-	(976,200)	32,823,294	31,847,094
Тікелей меншікті капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялары					
Шығарылған акциялары (Ескертпе 23 (а))	7,453,000	-	-	-	7,453,000
Жарияланған және төленген дивидендтері (Ескертпе 23 (в))	-	-	-	(7,453,000)	(7,453,000)
Тұрақтандыру резервіне аударылу (Ескертпе 23 (г))	-	151,487	-	(151,487)	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы	7,453,000	151,487	-	(7,604,487)	-
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	99,074,285	4,357,590	(388,230)	38,227,738	141,271,383

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

1 Есеп беруші кәсіпорын

(а) Ұйымдастырылу құрылымы және қызметі

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасында 1995 жылғы мамыр айында «Еуразия» акционерлік сақтандыру компаниясы ретінде құрылды. 1999 жылғы 21 қаңтарда Компания «Еуразия» сақтандыру компаниясы» ашық акционерлік қоғамы ретінде қайта тіркелді. 2005 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен белгіленген мәнде акционерлік қоғам ретінде қайта тіркелді. «Еуразия қаржы компаниясы» АҚ аналық компаниясы болып танылғанда, 2009 жылғы 26 маусым күні соңғы рет қайта тіркелді.

Компания сақтандыру және қайта сақтандыру қызметін көрсетуге 2016 жылы 14 қаңтарда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі берген №2.1.6 лицензиясына ие.

Автокөлік қожаларын, жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершіліктерін, мүліктерді, жүктерді, көлік құралдарын, әуе, темір және су жолы көліктерін, келенсіз жағдайлардан сақтандыру және өзге де сақтандыру түрлері Компанияның негізгі қызметі.

Компанияның заңды мекенжайы: 050004, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Желтоқсан көшесі, 59. Компанияның бас кеңсесі Алматы қаласында орналасқан. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сай Компанияның Қазақстан Республикасының аумағында 14 филиалы бар (2017 жылғы 31 желтоқсанда: он үш).

2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайларына сай Компанияның акционерлері төмендегі кестеде беріліп отыр:

	31 желтоқсан 2018 жыл, %	31 желтоқсан 2017 жыл, %
Акционерлері:		
«Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ	95	95
Уманов Борис Григорьевич	5	5
Барлығы	100	100

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай Компанияның басқа кәсіпорындарда қатысу үлесі жоқ.

(б) Қазақстан Республикасында қаржылық-шаруашылық қызметін атқару талаптары

Компания қызметінің басымын Қазақстанда жүзеге асырады. Сондықтан, Компанияның бизнесіне даму үстіндегі Қазақстан экономикасы және қаржылық нарығының тән ерекшеліктері ықпал етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелері жетілдірілу үстінде, әрқалай түсіндіріліп жататын тәуекелдік және өзгерістер жиі енгізілетін құқықтық және фискальдық жүйелердің басқа да кемшіліктерінің болуы өз бизнесін Қазақстанда жүзеге асыратын кәсіпорындарға айтарлықтай қиындықтар туғызады. Бұған қоса, қазақстандық теңгенің 2015 жылы құнсыздануы және әлемдік нарықта мұнай бағасының төмендеуі шаруашылық қызметті жүзеге асыру ахуалының бұлыңғырлығын күшейте түсті.

Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қазіргі жағдайының Компанияның қызмет нәтижелеріне және қаржылық жағдайына ықпал ету ықтималдылығының жетекшілік тарапынан бағалануын көрсетеді. Қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайының бұдан былай дамуы жетекшіліктің берген бұл бағасынан басқашалау болуы мүмкін.

2 Есеп негіздері

(а) Қолданылатын стандарттар

Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп Қаржылық Есептің Халықаралық Стандарттарына (бұдан былай - «ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

Бұл есептілікті дайындау кезінде ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттардан түскен түсім» пайдаланылған Компанияның жылдық қаржылық есептілігінің алғашқы жиынтығы түрінде ұсынылған. Есепке алу саясатындағы елеулі қағидалардың өзгерістері Ескертпе 2 (д) сипатталған. Компания ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық аспаптарды» пайдалану қажеттігінен уақытша босатуды пайдаланды, бұл ҚЕХС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттары» сәйкес рұқсат етілген, бұрын ұйымның ұйғарымы бойынша 2018 жылдың 1 қаңтарына дейінгі жыл кезеңдеріндегі пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын деп сыныпталатын қаржы міндеттемелері бойынша пайда немесе залал сомаларын ұсынуға қойылатын талаптарды қоса алғанда, ҚЕХС (IFRS) 9 қандай да бір нұсқасын пайдаланбаған. Тиісінше, Компания ҚЕХС (IFRS) 9 алғаш рет толық көлемде пайдалануды 2021 жылдың 1 қаңтары күніне жоспарлап отыр.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау қағидалары

Қаржылық есеп, сатуға арналған, қолда бар, әділ құны бойынша көрсетілген қаржылық активтерді қоспағанда, іс жүзіндегі шығасыларының есепке алыну қағидаларына сәйкес дайындалды.

(в) Функционалдық валюта және осы қаржылық есепті ұсыну валютасы

Компанияның жүргізетін операцияларының көпшілігін және оның қызметіне әсер ететін экономикалық жағдайлардың мәнін барынша орынды көрсететін, Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы - қазақстандық теңге Компанияның функционалдық валютасы болып табылады.

Сонымен қатар, қазақстандық теңге осы қаржылық есептің барлық мәліметтерін сипаттау валютасы болып табылады.

Қаржылық есептің барлық мәліметтері мың теңгемен сипатталып беріледі.

(г) Бағалар мен талқылаулардың пайдаланылуы

Жетекшілік осы қаржылық есепті дайындау кезінде Компанияның есепке алу саясатын қолдануға және қаржылық есепте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің, кіріс пен шығыстың шамасына ықпал ететін кәсіби талқылаулар, жорамалдар және есептік бағалауларды пайдаланды. Іс жүзіндегі нәтижелердің көрсетілген бағалаулардан айрықшалануы мүмкін.

Бағалаулар және олардың негізін қалайтын долбарлар тұрақты негізде қайта қарастырылады. Бағалауларға енгізілген түзетулер тиісті бағалаулар қайта қарастырылатын есеп беру кезеңдеріне және оларға қатысты қарастырылатын кез келген келесі кезеңдерге қарай танылады.

Талқылаулар

Қаржылық есептілікте танылған шамаларға елеулі ықпал еткен есепке алу саясатын қолданған кезде пайдаланылған талқылаулар туралы ақпарат мынадай ескертпелерге қамтылған:

2018 жылға ғана қатысты:

- Компанияның қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты ма деген мәселені бағалау – бағалаудың сипаттамасы аталмыш Ескертпенің төменгі жағында берілген.

2 Есеп негіздері, жалғасы

(г) Бағалар мен талқылаулардың пайдаланылуы, жалғасы

Компанияның қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты ма деген мәселені бағалау

ҚЕХС (IFRS) 9 пайдалану қажеттігінен уақытша босату қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты ұйымдарға қатысты ғана қолданылады. Мұндай босатуды қолдану мүмкіндігі нақты есеп беруші ұйым деңгейінде бағаланады, олай болса, сол ұйым деңгейінде пайдаланылады, яғни ол есеп беруші ұйымның қолында бар қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің бәріне қатысты қолданылады.

Компания ҚЕХС (IFRS) 9 пайдалану қажеттігінен уақытша босатуды пайдаланды, өйткені:

- Компания бұрын ҚЕХС (IFRS) 9 қандай да бір нұсқасын пайдаланбаған; және
- Жалпы Компанияның қызметі 2016 жылдың 1 сәуірінен бұрын болған, яғни 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай жылдық есептілік күнінде сақтандырумен басымырақ байланысты.

ҚЕХС (IFRS) 4 сәйкес, мынадай жағдайларда ғана сақтандырушының қызметі сақтандыруға байланысты:

(а) сақтандыру шартынан бөлінген, кез келген депозиттік құраушы немесе қаланып өндірілген аспаптарды қамтитын ҚЕХС (IFRS) 4 қолдану саласына қатысты шарттардың нәтижесінде пайда болатын оның міндеттемелерінің баланстық құны оның міндеттемелерінің жалпы баланстық құнымен салыстырғанда елеулі болып табылады; және

(б) оның сақтандыруға байланысты міндеттемелерінің баланстық құнын барлық міндеттемелерінің жалпы баланстық құнына шаққандағы пайыздық арақатынасы 90%-дан асады.

ҚЕХС (IFRS) 4 сәйкес, сақтандыруға байланысты міндеттемелерге келесілер қамтылған:

(а) ҚЕХС (IFRS) 4 қолдану саласына қатысты шарттар бойынша туындайтын міндеттемелер;

(б) сақтандырушының (а) тармағында көрсетілген шарттарды жасауы нәтижесінде пайда болатын міндеттемелер немесе осы шарттарда түсіндірілген міндеттемелерді орындайды. Мұндай міндеттемелердің үлгілері осындай шарттарға байланысты тәуекелді төмендету үшін пайдаланылатын өндірілген аспаптарды, сондай-ақ осы тәрізді шарттарды қамтамасыз ететін активтерді, осы тәрізді шарттармен түсіндірілетін міндеттемелер бойынша салық салынатын уақыт айырмашылығына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемелері сияқты тиісті салық міндеттемелерін және сақтандырушының реттеуші капиталының құрамына енетін, шығарылған қарыз аспаптарын, жалақы бойынша міндеттемелерді және сақтандыру қызметін атқаратын қызметкерлерге төленетін басқа да сыйақы түрлерін қамтиды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай, ҚЕХС (IFRS) 4 қолдану саласына қатысты шарттар бойынша туындайтын Топ міндеттемелерінің баланстық құны 76,712,824 мың теңгені құрайды, бұл Компанияның барлық міндеттемесінің баланстық құнының 97.7%-ын құрайды. Сақтандыру операциялары Компания бизнесінің негізін құрайтындықтан, Компания барлық міндеттемелердің жалпы баланстық құнымен салыстырғанда бұл соманы елеулі деп санайды.

2 Есеп негіздері, жалғасы

(г) Бағалар мен талқылаулардың пайдаланылуы, жалғасы

Компанияның қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты ма деген мәселені бағалау, жалғасы

Компания табыс алуы немесе шығынға ұшырауы мүмкін сақтандыруға байланысы жоқ қандай да бір маңызды қызметке қатыспайды. Компанияға сақтандырушыға қойылатын талаптардың бәрі қолданылған, ол сақтандыру тәуекелін өзінің негізгі бизнес тәуекелі ретінде қарастырады. Сонымен қатар Компания реттеуші органдар немесе Компанияның қаржылық есептілігінің басқа да пайдаланушылары Компанияға басқа салалық сыныпталымды қолданатынын көрсететін жалпыға қолжетімді ақпаратты қоса алғанда, ешқандай сандық немесе сапалық факторларды (немесе екеуін де) анықтамады.

Жүргізілген бағалау негізінде Компания 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай Компанияның қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты деген қорытынды жасады. Өйткені 2015 жылғы 31 желтоқсаннан кейін Компанияның операцияларында елеулі өзгерістер болмаған, Компания келесі жылдық есептік күні қызметі сақтандырумен басымырақ байланысты ма деген мәселені қайта бағаламаған.

Жорамалдар мен бағалаулардың белгісіздігі

31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылғы қаржылық есептіліктің мәліметтеріне елеулі өзгерістер енгізуге себеп болатын елеулі тәуекелге қатысты белгісіздікпен байланысты жорамалдар мен бағалаулар туралы ақпарат мына ескертпелерде ашық көрсетілген:

2018 және 2017 жылдарға қатысты:

- сақтандыру шарттарының резервтері – 19 Ескертпе;
- қаржылық аспаптарының әділ құны – 26 Ескертпе.

(д) Есепке алу саясаты мен мәліметтерді ұсыну тәртібінің өзгеруі

Компания 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап ҚЕХС (IFRS) 15 пайдалана бастаған.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттардан түсетін түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 түсім танылуы тиіс пе, оның сомасы қандай және қашан болады деген мәселелерді анықтауға арналған негізгі қағидаларды белгілейді. Бұл стандарт ҚЕХС (IAS) 18 «Түсім», ҚЕХС (IAS) 11 «Құрылыс шарттары» және тиісті түсініктемелердің орнына қолданылады.

ҚЕХС (IFRS) 15 қолдану Компанияның сатып алушылармен жасалған шарттарынан түсетін кіріс сомасына немесе оның мерзіміне ықпал етпеді, өйткені мұндай операциялар елеулі емес.

Өткен жылдың қаржылық есептілігіне қайта сыныпталымдар

Компанияның 31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылғы қаржылық есептілігін дайындау барысында Жетекшілік 31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылғы қаржылық есептілікті ұсыну тәртібіне сай болу мақсатында тиісті салыстыру көрсеткіштеріне ықпал еткен белгілі бір қайта сыныпталымдарды іске асырды.

Қайта сыныпталымдардың нәтижесінде тиісті салыстыру көрсеткіштеріне ықпал еткен өзгерістер келесідей берілуі мүмкін:

2017 жылғы 31 желтоқсандағы
жағдайға сай қаржылық жағдай
туралы есеп

Өткен кезеңнің
есептілігіне
сәйкес

Қайта
сыныпталудың
ықпалы

Қайта
сыныпталған

АКТИВТЕР

Кейінге қалдырылған аквизиция
шығындары

-

1,352,688

1,352,688

Басқа активтер

2,623,452

(1,352,688)

1,270,764

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері

Компания бұдан былай сипатталатын есепке алу саясатының ережелерін аталмыш қаржылық есебінде ұсынылатын барлық есеп беру кезеңдеріне қарай қолданды.

(а) Шетел валютасы

Шетел валютасында жасалған операциялар Компанияның операция жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасымен көрсетіледі. Есеп берілген күнгі жағдайы бойынша шетел валютасымен сипатталған ақшалай активтері мен міндеттемелері сол есеп берілген күні қолданылатын валюта бағамына қарай функционалдық валютаға айырбасталады. Шетелдік валютада сипатталған ақшалай активтерімен және міндеттемелерімен жасалған операцияларының табысы немесе зияны есеп беру кезінің соңына қарай валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға айырбасталған шетел валютасының сол кезеңдегі пайызы мен төлемдерінің қаржынды мөлшерлемесімен есептелген шамасына қарай түзетілген кезең басындағы функционалдық валютасының көнертілген құнының айырмашылығын білдіреді. Шетел валютасында сипатталып, әділ құнымен бағаланған ақшалай емес активтері мен міндеттемелері сол әділ құны анықталған күнгі айырбастау бағамдары бойынша функционалдық валютасына айырбасталады. Шетел валютасында сипатталып, іс жүзіндегі шығасылары көрсетілген ақшалай емес активтері мен міндеттемелері сол операция жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасына айырбасталады. Шетел валютасына айырбастау нәтижесінде орын алатын бағамдық айырмашылықтары, құнсыздану нәтижесінде орын алған жағдайларды айтпағанда, қолда бар, сатуға арналған үлестік қаржылық аспаптарын айырбастау кезінде орын алатын табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі. Осының салдарынан, өзге жиынтықты кірісінің құрамында көрсетілген бағамдық айырмашылықтары табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталады.

Компания 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық есебін дайындау кезінде валюта айырбастаудың мынадай бағамдарын пайдаланған болатын:

<i>Валюта</i>	<i>2018 ж.</i>	<i>2017 ж.</i>
АҚШ-тың 1 доллары	384.2	332.33
1 еуро	439.37	398.23
1 фунт стерлинг	488.13	448.61
1 ресей рублі	5.52	5.77

(б) Сақтандыру шарттары

(і) Шарттардың сыныпталуы

Компанияның болашақта белгілі бір ықтимал жағдайлардың (бұдан былай - «сақтану жағдайлары») сақтанушыға немесе оның бенефициариіне келеңсіз ықпал етуі мүмкіндігіне байланысты, мұндай жағдайлар орын ала қалған күнде, сақтанушыға немесе оның бенефициариіне оны өтеуге келісім бере отырып, екінші тараптың (бұдан былай - «сақтанушының») айтарлықтай сақтану тәуекелін өз мойнына алуы сақтандыру шарттары ретінде сыныпталады. Сақтандыру тәуекелі – қаржылық тәуекелден бөлек тәуекел. Қаржылық тәуекел – болашақта бір немесе бірнеше белгіленген сыйақы мөлшерлемелерінің, бағалы қағаздар құнының, тауарлардың бағасының, валюта бағамының, баға немесе мөлшерлеме индексінің, несие рейтингінің немесе несие индексінің, өзге де мән-жайлардың құбылуын білдіреді. Қаржылық емес мән-жайлардың құбылуы орын алған күнде, мұндай құбылмалы жағдайлар сақтандыру шартының тараптарына тән емес. Сақтандыру шарттары бойынша да белгілі бір қаржылық тәуекелдердің берілуі мүмкін.

Сақтандыру жағдайы Компанияның айтарлықтай қосымша сақтандыру сыйақысын төлеу қажеттілігіне жетелейтін жағдайда ғана сақтандыру тәуекелі айтарлықтай маңызды болып табылады. Шарт жасалған сәттен бастап, ол бойынша барлық құқықтар мен міндеттемелер толығымен орындалып, мерзімі аяқталмайынша, бұл шарт - сақтандыру шарты болып сыныпталады.

Сақтандыру тәуекелі сақтанушыдан Компанияға өтетін сақтандыру шарттары аса маңызды бола қоймайды, олар қаржылық аспаптар ретінде сыныпталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттарының танылуы және бағалануы

Сыйақылар

Жалпы сақтандыру бойынша есептелген сыйақылар олардың толығымен немесе ішінара күйде, келесі есепке алу кезеңіне қатысы бар, не жоқтығына қарамастан, ағымдағы жылы заңды күшіне енетін, сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйақыларын қамтиды. Сыйақылар делдалдардың комиссиясы кіретін жалпы сомада көрсетіледі. Сыйақыларға салынатын алым-салықтар кірмейді. Алынған сыйақының еңбегі өтелген бөлігі кіріс деп танылады. Сыйақы сақтандыру жабылған күннен бастап сақтандыру тәуекелінің азаюы негізінде пропорционалды түрде бүкіл сақтандыру кезеңінде еңбегі төленген деп танылады. Қайта сақтандыруға берілген сыйақылар қайта сақтандыру қызметінің құрылымына сай шығындар деп танылады. Қайта сақтандыруға беріліп, танылмаған сыйақылардың біразы алдын ала төлем деп қарастырылады.

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері күнделікті барабар әдістің пайдаланылуы арқылы әрбір сақтандыру шартына жекелеген күйде есептелетін, келесі немесе одан кейінгі жылдары еңбегі өтеледі деп пайымдалып, қабылданған жалпы сыйақылардың біразын білдіреді. Кезең бойы сақтандыру шартымен жабылған тәуекел деңгейінің кез келген өзгерісін сипаттау үшін қажет болған жағдайда резерві түзетілетін болады.

Кінәраттар

Караттар төленбеген кінәрат резервтерінің өзгерісімен бірге, қаржылық жылы төленген кінәраттарды реттеу бойынша берілген кінәраттар мен шығындардан тұрады.

Төленбеген кінәраттар сол кінәраттарды реттеу мақсатына сәйкес сыртқы және ішкі шығыстармен қатар, мәлімделгеніне, не мәлімделмегеніне қарамастан, есеп беру кезеңінде келтірілген, бірақ, төленбеген, барлық кінәраттарды түпкілікті реттеуге байланысты бағаланған шығындарының шамасында Компанияның резервтерін құрайды. Төленбеген кінәраттар өткендегі тәжірибелерін, ұстанымын, заңнамадағы өзгерістерді, кінәраттарды реттеу рәсімдемелерінің өзгеруі іспетті сыртқы және ішкі пайымдалатын факторлардың тигізетін ықпалын назарға ала отырып, орын алған, бірақ, әлі мәлімделмеген кінәраттардың резервтерін құру мен дербес кінәраттардың бағалануы есебінен қалыптастырылады. Төленбеген кінәрат резервтері дисконтталмайды.

Жетекшілік кінәраттардың брутто резервтері мен қайта сақтандыру есебіне байланысты өтемақылары аталмыш ақпараттардың негізінде әділ сипатталған деп есептегенімен, түпкілікті міндеттемелері келесі ақпараттардың пайда болуы және мән-жайлардың орын алуы нәтижесінде өзгертін болады және құрылған резервтердің айтарлықтай түзетілуіне әкеліп соқтыруы ықтимал. Өткен кезеңдерде құрылған кінәраттар бойынша белгіленген резерв сомасының түзетілуі қаржылық есебінде осындай түзетулер енгізілген кезеңде сипатталады және маңызды болатын болса, жекелей ашылып көрсетіледі. Пайдаланылған әдістер мен өндірілген бағалар ұдайы қайта қарастырылып отырады.

(iii) Қайта сақтандыру активтері

Компания тәуекелдерін диверсификациялау арқылы өзінің таза әлеуеттік зиянын шектеу мақсатында қайта сақтандыруларды кәдуілгі қызметінің барысында іске асырады. Қайта сақтандыру шарттарын жасау барысында орын алған активтер, міндеттемелер және кірісі мен шығысы қайта сақтандыру келісімдерінің Компанияны сақтанушының алдындағы тікелей міндеттемелерінен босатпайтындықтан, сол сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сәйкес активтерінен, міндеттемелерінен және кірісі мен шығысынан бөлек ескерілетін болады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(iii) Қайта сақтандыру активтері, жалғасы

Айтарлықтай сақтандыру тәуекелінің берілуіне апарып соқтыратын шарттың құқықтары ғана қайта сақтандыру активтері ретінде ескеріледі. Айтарлықтай сақтандыру тәуекелі берілмейтін шарттың құқықтары қаржылық аспаптар ретінде ескеріліп, танылады.

Қайта сақтандыру бойынша берілген сақтандыру сыйақылары сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сыйақыларының танылу негізіне сай келетін негізде шығын ретінде танылады. Қайта сақтандыруларға орай, жалпы сыйақының сақтандырылуы бойынша қайта сақтандырылатын тәуекелдердің пайымдаулы сипатының негізінде жабылатын кезеңде шығындарына жатқызылады. Қайта сақтандыру бойынша берілген сыйақылардың жұмсалмаған бөлігі қайта сақтандыру активтеріне жазылады.

Қайта сақтандыру активтері ретінде танылған сомасы сәйкес сақтандыру шарттарына қатысты, қолда бар резервтеріне баға беру негізінде бағаланады.

Қайта сақтандыру бойынша активтері төленген кінәраттарға қатысты қайта сақтандырушы-компаниялардан алынатын өтемдерін қамтиды. Олар қаржылық жағдайы жөніндегі есепте сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі іспетті сыныпталды.

Қайта сақтандырушыға шарттың қолданылу мерзімінде төленетін таза сома Компанияның осындай шарттары бойынша өзінің құқықтарына қатысты танылған қайта сақтандыру активтерінен гөрі азырақ болуы мүмкін.

Қайта сақтандыру активтері әрбір есеп беру күні құнсыздануына қарай бағаланады. Актив бастапқы танылғаннан кейін орын алған оқиғаның нәтижесінде сол оқиға объективті сипатта дәлелденген күнде, Компания алынатын соманың барлығын өтей алмайтын болса және бұл сома Компанияның қайта сақтандырушыдан алатын сомасына қарай, орынды бағалануы ықтимал жағдайларға ықпал етуі мүмкін болса, құнсызданған болып есептеледі.

(iv) Сақтандыруға есептелетін комиссиялық шығындар

Сақтандыру шарттарының комиссиялық шығындары сақтандыру агенттеріне және брокерлерге төленген комиссиялық сыйақы сынды тікелей шығасыларын, сақтандыру полистерінің шығарылуын және өзге де ұсыныстардың қарастырылуына байланысты әкімшілік шығындар сияқты жанама шығасыларын қамтиды.

Сатып алу шығасылары бастапқыдан-ақ болашақ кезеңге өткізіліп, кейін шарттың бүкіл қолданылу мерзімі бойы әрбір күнге есептелген негізде әрбір сақтандыру шартына жекелей, келесі жылдардағы табысының немесе зиянының құрамына жатқызылады.

(v) Міндеттемелерінің орындылығын тексеру

Міндеттемелердің орындылығының тексерілуі сақтандыру шарттары бойынша белгіленген резервтерінің жеткіліктілігін анықтау мақсатында әрбір есеп берілетін күні жүзеге асырылады. Ақшалай қаражаттардың барлық болашақтағы бітім-шарттық ағыстарының ағымдағы ең үздік бағалары мен зияндарының реттелуі бойынша шығындары, сақтандыру шарттары бойынша резервтеріне қарай міндеттемелерінің орындалуына тағайындалған активтерінен түсетін инвестициялық кірістері көрсетілген тексерулер жүргізілген кезде пайдаланылады.

Резервтерінің жеткіліксіздігі анықталған жағдайда, қосымша резерв құрылады. Тапшылығы бір жылдық табысының немесе зиянының құрамында танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(vi) Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық және несиелік борышкерлігі

Сақтанушының, агенттердің және қайта сақтанушының алдындағы борышкерлік сомасы және сақтандырушылардың, агенттердің және қайта сақтандырушылардың борышкерлік сомасы қаржылық аспаптары болып табылады және сақтандыру бойынша дебиторлық және сақтандыру шарттарының резервіне немесе қайта сақтандыру активтеріне емес, несиелік борышкерлік сомасына жазылады.

(в) Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері кассадағы қолма-қол банкноттары мен тиындарын, банкідегі бос жатқан қалдықтарын, сондай-ақ, әділ құнының өзгеруі айтарлықтай тәуекелге тап бола қоймайтын, бастапқы өтелу мерзімі үш айдан кем мерзімді құрайтын, өтімділігі жоғары болып табылатын, Компанияның қысқа мерзімдік міндеттемелерін реттеуге пайдаланатын қаржылық активтерін қамтиды. ҚР ҰБ міндетті резервтерді пайдалану мүмкіндігі шектеулі болғандықтан, олар ақшалай қаражат және олардың эквиваленттері ретінде қарастырылмайды. Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері қаржылық жағдайы жайлы есепте көнертілген құнымен сипатталады.

(г) Банктегі шоттары және депозиттері

Компанияның банкте үш айдан астам уақытқа түрлі өтелу мерзімі белгіленген аванстары мен депозиттері бар. Өтеу мерзімі қатаң белгіленген банкідегі қаражаттары кейін қарқынды пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланады. Банктегі шоттары және депозиттері егер болған жағдайда, құнсызданудан келтірілген зиянының кез келген резерві шегерілген күйде сипатталады.

(д) Негізгі қаражаттары

(i) Меншікті активтері

Негізгі қаражаттарының нысандары көнеруінің жинақталуы мен құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, іс жүзіндегі құнымен сипатталады.

Егер негізгі қаражаттардың нысаны тиімді пайдаланылу мерзімі әртүрлі болатын бірнеше құрамнан тұратын болса, мұндай құрамдары негізгі қаражаттардың жекелеген нысандары іспетті сипатталады.

(ii) Көнеруі

Негізгі қаражаттарының көнеруі олардың тиімді пайдаланылуы ұсынылған мерзімде бірқалыпты әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Нысанның көнеруі сатылып алынған күннен-ақ есептеліне бастайды, ал, шаруашылық әдіспен өндірілген негізгі қаражаттардың нысаны үшін – нысанның құрылысын салу аяқталған сәттен бастап, пайдаланылуға даяр болған сәттен есептелінеді. Жер телімдері бойынша көнеру есебі жүргізілмейді. Негізгі қаражаттардың түрлі нысандарының тиімді пайдалану мерзімін төмендегідей беруге болады:

- Ғимараттар	50-70 жыл;
- Компьютерлер және жабдықтаулар	2-10 жыл;
- Көлік құралдары	4-6 жыл;
- Өзгелері	2-15 жыл.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(е) Материалдық емес активтер

Сатылып алынған материалдық емес активтері қаржылық есепте жинақталған көнеруі мен құнсыздану зиянын шегеріп тастағандағы іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Арнайы бағдарламалық қамту лицензиясын сатып алу мен оның енгізілуіне жұмсалатын шығасылары сәйкес материалдық емес активтерінің құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтері бойынша көнеруі олардың пайымдаулы тиімді пайдаланылу мерзіміне біркелкі әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Материалдық емес активтерінің тиімді пайдаланылу мерзімі бір жылдан бес жылға дейінгі уақытты құрайды.

(ж) Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншікке әдеттегі шаруашылық қызметі барысында, өндірісте пайдалану немесе тауарларды жеткізу, қызмет көрсету немесе әкімшілік қызметті атқару барысында сатуға арналмаған, жалдауға беруден және/немесе оның нарықтық құнының артуынан табыс табу көзделген меншігі жатады. Инвестициялық меншік жинақталған көнеруі мен құнсыздану зияны шегерілген іс жүзіндегі шығасыларымен бағаланады.

Егер инвестициялық меншік нысанын пайдалану сипаты өзгеріп, ол негізгі қаражаттардың санатына қайта сыныпталатын болса, онда бұл нысанның қайта сыныпталған күнгі әділ құны оның қаржылық есепте келесіде сипатталуы мақсатында осы нысан бойынша іс жүзінде жұмсалған шығасыларына айналады.

(з) Қаржылық аспаптар

(i) Қаржылық аспаптардың сыныпталуы

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптары төмендегідей қаржылық активтерін немесе міндеттемелерін білдіреді:

- ең алдымен, таяу болашақта сату немесе сатылып алу мақсатында сатылып алынады немесе туындайды;
- бірлесе басқарылатын сәйкестендірілген және өткенде ғана қысқа мерзімдік табыс түскені дәлелденген қаржылық аспаптар қоржынының бір бөлігі болып табылады;
- өндірілген болып табылады (қарқынды болып табылатын, іс жүзінде пайдаланылатын хеджирлеу аспаптарымен және құрылған немесе қаржылық кепілдік шарттары болып табылатын, өндірілген аспаптарын айтпағанда); не болмаса
- бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгіленген болып табылады.

Егер төмендегі талаптардың бірі орындалатын болса, Компания қаржылық активтерін және міндеттемелерін өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгілей алады:

- активтерін және міндеттемелерін басқару, ішкі есептердегі олардың бағалануы және сипатталуы әділ құнымен жүзеге асырылатын болса;
- мұндай әдіс басқаша болуы ықтимал бухгалтерлік есепке алу ісінің сәйкессіздігіне түпкілікті немесе айтарлықтай жол бермейді; немесе

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(3) Қаржылық аспаптар, жалғасы

(i) Қаржылық аспаптардың сыныпталуы, жалғасы

- актив немесе міндеттеме ол болмаған күнде шартқа сай пайымдалатын ақшалай қаражат ағысын айтарлықтай өзгертетін қаланып, өндірілген аспабын қамтиды.

Қаржылық аспабының бастапқы танылған кезде оны жіктеуге болатын санатын жетекшілік анықтайды. Өндірілген аспаптар мен бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілген, әділ құнымен бағаланған санаттағы қаржылық аспаптары өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталмайды. Егер қаржылық активтері несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің санатына сай келетін болса, олар өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін немесе егер, Компания аталмыш активтерді таяу болашақта немесе олардың өтелу мерзіміне дейін ұстап қалуға ниетті болса және мүмкіншілігі бар болса, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер санатына қайта сыныпталуы мүмкін. Басқа қаржылық аспаптары тек сирек жағдайларда ғана өзгертін, сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін. Сирек жағдайлар деп таяу арада қайталануы неғайбыл, некен-саяқ жағдайларды айтамыз.

Несие және дебиторлық борышкерлік белсенді әрекет ететін нарықта өтімді емес қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдерімен өндірілмеген активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей іске асыруға ниетті активтерінен басқа:

- дереу сатуға немесе таяу болашақта сатуға ниетті,
- бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктелгендері;
- бастапқы танылған кезде сатуға арналған, қолда бар санатына жіктелгендері, не
- Компанияның ол бойынша несиенің құнсыздануынан бөлек себептермен, бастапқыда жүзеге асырылған барлық инвестицияларын өтей алмауы мүмкін.

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары өтеу мерзімі келгенге дейін ұстауға ниетті және ұстауға қабілетті қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдері және өтеу мерзімі қатаң белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей белгілегендерінен басқа:

- Компания бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктегендері;
- Компанияның сатуға арналған, қолда бар санатқа жіктегендері; не
- Несиелер және дебиторлық борышкерлік сипатына сай келетіндері.

Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтері өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын немесе қаржылық аспаптарын, несиелерінің және дебиторлық борышкерліктерінің сипатына жатпайтын, сатуға арналған, қолда бар санатқа белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптар, жалғасы

(ii) Қаржылық аспаптарының қаржылық есепте танылуы

Қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есепте Компания сол қаржылық аспаптарына байланысты шарттық қарым-қатынасқа түскен кезде сипатталатын болады. Қаржылық активтерді сатып алудың барлық әдеттегі жағдайлары есеп-қисап айырылысқан күні сипатталады.

(iii) Қаржылық аспаптар құнының бағалануы

Қаржылық активтері және міндеттемелері бастапқыда әділ құнымен бағаланады, қаржылық активтерінің және міндеттемелерінің шығарылуына және сатылып алынуына тікелей жатқызылған мәмілелердің шығасылары, өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланбаған жағдайлар оған қоса көрсетіледі.

Бастапқы танылғаннан кейін актив болып табылатын өндірілген аспаптарды қоса, қаржылық активтері сатылу немесе өзге де жолдармен шығуының нәтижесінде белгіленуі мүмкін мәмілелер бойынша қандай-да бір шығасылары шегерілместен, әділ құнымен бағаланады. Оған төмендегілерін қоспағанда:

- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын несиелерін және дебиторлық борышкерліктерін;
- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын;
- әділ құнын сенімді деңгейде анықтау мүмкін емес, белсенді нарықта өтімді емес, үлестік аспаптарға енгізілетін инвестициясын. Мұндай аспаптар қаржылық есепте іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған, қаржылық міндеттемелерінен басқа барлық қаржылық міндеттемелері және әділ құнымен сипатталған қаржылық активі танылуының доғарылу шартына сай келмеген кезде орын алатын барлық қаржылық міндеттемелері көнертілген құнымен бағаланатын болады.

(iv) Көнертілген құны

Қаржылық активінің немесе міндеттемелерінің көнертілген құны сол қаржылық активі немесе міндеттемелері бастапқы танылған кезде қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы анықталған, сондай-ақ, құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, бастапқыда танылған құны мен өтелу кезіндегі құнының арасындағы айырмашылығының жинақталған көнеру шамасына түзетілген, борышкерліктің негізгі сомасының төлемі шегерілгеннен кейінгі бастапқы танылған кезде бағаланған қаржылық активінің немесе міндеттемелерінің құнын білдіреді. Сыйақылары мен дисконттарының шамасы, сондай-ақ, мәмілелер бойынша жұмсалған шығасылар сомасы сәйкес аспаптың баланстық құнына жазылады да, сол аспаптың қарқынды сыйақы мөлшерлемесіне қарай көнертіледі.

(v) Әділ құнымен бағалау қағидалары

Әділ құны негізгі нарықта сол нарыққа қатысушылардың арасында ұйымдастырылған немесе мұндай нарық болмаған жағдайда, Компанияға әділ құнына баға берілетін күні ашық, анағұрлым тиімді нарықта жүзеге асырылған операциялық шарттарына қарай міндеттемелері берілген кезде төленетін немесе активтері сатылған кезде алынатын бағасын білдіреді. Міндеттемелерінің әділ құны міндеттемелерінің орындалмай қалу тәуекелін сипаттайды. Компания, аспаптың әділ құнын сол аспаптың белсенді нарықтағы өтімділігін мейлінше пайдалану арқылы бағалайды. Егер активтер немесе міндеттемелер бойынша операциялар айтарлықтай жиі жүзеге асырылатын болса және тұрақты түрде өтімділігін анықтауға болатын жеткілікті ауқымда жасалатын болса, нарық белсенді деп танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(3) Қаржылық аспаптар, жалғасы

(v) Әділ құнымен бағалау қағидалары, жалғасы

Компанияның белсенді нарықта ағымдық өтімділігі болмаған жағдайда, байқалатын бастапқы мәліметтері барынша жоғары қарқында пайдаланылатын және байқалмайтын бастапқы мәліметтері барынша төмен екпінмен пайдаланылатын бағалау әдістері қолданылады. Бағалаудың тандалған әдістері нарыққа қатысушылар мұндай жағдайларда назарға ұстайтын барлық факторларды қамтиды.

Бастапқы танылу кезінде қаржылық аспаптың әділ құнының ең үздік айғағы, әдетте мәміле жасау бағасы болып табылады, яки, төленген немесе алынған өтемнің әділ құны. Егер Компания әділ құны бастапқы танылған кезде мәміле жасалған бағасынан айрықшаланатынын анықтаса және әділ құны ұқсас активтерге немесе міндеттемелерге арналған ағымдағы өтімділігі расталмаған жағдайда және тек бақыланатын бастапқы мәліметтерін пайдаланатын бағалау әдістеріне негізделмейтін болса, қаржылық аспап бастапқыдағы танылуы мен мәмілені бағалау кезіндегі әділ құнының арасындағы айырмашылығын шегеру үшін түзетілген әділ құнымен бағаланатын болады. Бастапқы танылғаннан кейінгі айырмашылығы аспаптың бүкіл мерзімі бойы сәйкес күйде табысының немесе зиянының құрамында, бірақ, бағасы байқалатын бастапқы мәліметтерімен толық расталатын немесе операция аяқталып қойған кезден кешіктірілмей сипатталатын болады.

Егер әділ құнымен бағаланған актив немесе міндеттеме сұраныс пен ұсыныс бағасына ие болатын болса, активтері және ұзақ мерзімдік ұстанымдары сұранысы мен міндеттемелерінің негізінде бағаланады, ал, қысқа мерзімдік ұстанымдары ұсыныс бағасының негізінде бағаланатын болады.

Компания өзгерістер орын алған, есеп беру кезеңінің соңындағы әділ құнының сатылық деңгейлерінің арасындағы өзара аударуларын таниды.

(vi) Келесі бағалау кезінде орын алған табысы немесе зияны

Қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің әділ құны өзгерген кезде орын алатын табысы немесе зияны мынадай сипатталады:

- өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланатын санатқа сыныпталған қаржылық аспаптарының табысы немесе зияны сол табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі;
- қолда бар, сатуға арналған қаржылық активінің табысы немесе зияны капиталының құрамында (құнсыздану зиянын немесе қолда бар, сатуға арналған қарыз бойынша қаржылық аспаптарының шетелдік валютадағы қалдықтарының аударылуынан түсетін табысынан немесе зиянынан басқа) активінің танылуы доғарылғанға дейінгі бұрын капиталының құрамында сипатталып, кейін табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, жинақталған табысы немесе зияны өзге де жиынтықты кірісі ретінде сипатталады. Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің пайыздық кірістері орын алған кездегі қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

Көнертілген құнымен көрсетілетін қаржылық активтері немесе міндеттемелері бойынша табысы немесе зияны сол қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің танылуы доғарылған немесе құнсызданған жағдайда, сондай-ақ, сәйкес көнеруін есептеу барысында табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(3) Қаржылық аспаптар, жалғасы

(vii) Танылуының доғарылуы

Компания аталмыш қаржылық активіне орай жасалған шартпен көзделген ақшалай қаражат ағысына деген құқығынан айрылған кезде немесе ол мәмілені іске асыру нәтижесінде сол қаржылық активтерін тануын доғарады, екінші тарапқа сол қаржылық активке деген меншік құқығымен байланысты барлық дерлік тәуекелдері мен игіліктерін береді немесе Компания сол қаржылық активке деген меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдері мен игіліктерінің маңызды бөлігін бермейді, сақтамайды, бірақ қаржылық активке бақылау жүргізу құқығын сақтамайды. Компанияның құрған немесе сақтап қалған, танылуының доғарылуы мақсатында оған қатысты талаптары орындалып, берілген қаржылық активтеріне қатысуының кез келген үлесі қаржылық жағдайы жөніндегі есепте жекелеген активі немесе міндеттемелері ретінде танылады. Компания оған қатысты шарттық міндеттемелері орындалатын, жоққа шығарылатын немесе доғарылатын қаржылық міндеттемелерін тануын доғарады.

Компания қаржылық жағдайы жөніндегі есепте танылған активтерінің берілетін талаптары бойынша мәмілелерін жасайды, бірақ, бұл ретте, берілген активтеріне деген меншік құқығынан шығатын тәуекелдері мен пайдасының барлығын дерлік немесе ішінара сақтап қалады. Барлық немесе барлық дерлік тәуекелдері мен пайдасы сақталған жағдайда, Компания берілген активтерін тануын доғармайды.

Компанияның қаржылық активке деген меншік құқығынан шығатын барлық дерлік тәуекелдері және пайдасы сақталып қалатын мәмілелер жасалған кезде, егер Компания оған бақылау жүргізу құқығынан айрылған болса, Компанияның сол активті тануы доғарылады.

Егер Компания активін берген кезде оны бақылау құқығын сақтап қалған болса, аталмыш актив құнының өзгеруіне байланысты, сол активке араласу үлесіне құқылы.

Компания өндіріп алу мүмкін емес деп тапқан активтерін сызып, есептен шығарып тастайды.

(viii) Активтері мен міндеттемелерінің өзара есеп айрылысуы

Компанияның қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есебінде өзара есептеліп, оған заңды негіз болған жағдайда және тараптар борышкерліктері бойынша өзара есеп айырылысуға деген немесе активті іске асыруға және міндеттемелерін бір уақытта атқаруға ниетті болған жағдайда, қаржылық жағдайы туралы есепте ашық күйде сипатталады.

(и) Құнсыздану

Компания әрбір есеп беру кезеңінің соңында қаржылық активінің немесе қаржылық активтер тобының құнсыздануы туралы айғақтардың нақты болуына баға береді. Мұндай куәландырулар болған жағдайда, Компания құнсызданудан келтірілген кез келген зиян мөлшерін бағалайды.

Қаржылық актив немесе Қаржылық актив компаниясы бастапқы танылғаннан кейін бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданудан зиян келтірілгені жөніндегі нақты айғақтар болған күнде ғана (зиян келтіру жағдайының орын алуы) және аталмыш оқиғаның (немесе оқиғалардың) қаржылық активке немесе қаржылық активтердің бір тобына орай, болашаққа пайымдалған ақша ағысына ықпал еткені нық сенімділікпен бағаланған күнде ғана қаржылық актив немесе қаржылық активтердің бір тобы құнсызданған деп танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

Қаржылық активтердің құнсыздануының орынды айғақтары міндеттемелердің орындалмауын (дефолт) немесе заемшының тарапынан төлемнің кешіктірілуін, заемшының шарттық міндеттемелерін орындамауын немесе шарттың талаптарын бұзуын, қаржылық активтің немесе Қаржылық актив компаниясының кез келген өзге жағдайларда Компания қарастырмайтын, заемшының немесе эмитенттің банкротқа ұшырау сипаттары, бағалы қағазға арналған белсенді нарықтың жоғалуы, қамту құнының төмендеуі немесе активтердің тобына қатысты байқалған жағдайлар, мысалы, топқа кіретін заемшылардың төлем қабілеттілігінің нашарлауы немесе атаулы бір топқа кіретін заемдық міндеттемелерінің орындалмауына апарып соқтыратын экономикалық жағдайлардың өзгеруі (дефолт) сынды қайта құрылымдалуын қамтиды.

Инвестицияның әділ құнының айтарлықтай және ұзақ уақыт бойы қолда бар, сатуға арналған үлестік құнды қағаздан сол құнды қағаз бойынша іс жүзіндегі шығасылар құнына дейін төмендей беруі оның құнсыздануының орынды айғағы болып табылады.

(і) Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері

Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері, ең алдымен несиелерден және өзге де дебиторлық борышкерліктерден (бұдан былай – «несиелер және дебиторлық борышкерліктер») тұрады. Компания құнсыздану ықтималдылығын анықтап отыру мақсатында несиелері мен дебиторлық борышкерліктеріне ұдайы баға беріп отырады.

Компания алдымен несиелер мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздануының айғақтары жекелеген күйде маңызды болса, сол жекелеген күйде бағалап алады, содан соң аса маңызды болып табылмайтын несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтарын ұжымды түрде бағалайды. Егер Компания жекелеген күйде бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтары жоқтығын анықтайтын болса, маңызды болсын, не маңызды болмасын, несиелері мен дебиторлық борышкерліктері ұқсас несиелік сипаттамалары бойынша несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің тобына қоса жазылып, ұжымдық сипаттағы активтер тобының құрамында құнсыздану мәніне қарай бағаланады. Құнсыздануынан зиян келтірілген немесе зияны әлі де бар құнсыздану мәніне қарай жекелей бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктері құнсыздану мәнінің ұжымдық бағасына қосылмайды.

Несие немесе дебиторлық борышкерлікке орай құнсызданудан зиян келтірілгені туралы негізделген айғақтар болған жағдайда, зиян сомасы несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің және ағымдағы сәтке келтірілген болашаққа пайымдалған ақшалай қаражат ағысының баланстық құнының айырмашылығы ретінде көрсетіледі. Ол несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің бастапқы қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен дисконтталған кепілдіктер мен қамтулардың өтемді құнын қоса қамтиды. Жасалған шарттарға сай ақшалай қаражат ағысы және ағымдағы экономикалық жағдайды сипаттайтын, қолда бар сәйкес ақпараттардың негізінде түзетілген зиян алудың тарихи тәжірибесі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын алуды анықтауға қызмет етеді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(i) *Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері, жалғасы*

Бірқатар жағдайларда несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянды анықтауға арналған қолда бар мәліметтер шектеулі болуы мүмкін немесе бұдан былай ағымдағы талаптар мен жағдайларға сай келмеуі ықтимал. Мұндай жағдай, егер заемшы қаржылай қысылып қалған жағдайда, ал, осындай заемшыларға қатысты ашық ақпараттар орын алып жатады. Мұндай жағдайларда Компания құнсызданудан келтірілетін зиян сомасын анықтауда өзінің талқылаулары мен тәжірибесіне сүйенеді.

Несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және егер өтелетін құнның келесі ұлғаюы зиянның құнсызданудан келтірілгені танылғаннан кейін болған оқиғаға орынды дәрежеде байланысты бола алады.

Егер өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар немесе дебиторлық борышкерліктер бойынша өндіріп алу мүмкін болмаса, онда талап құнсыздануға орай сәйкес резерв есебіне жазылады. Жетекшілік Компанияның өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары және дебиторлық борышкерліктері мүмкін емес деп табатын болса және активтерді өндіріп алуға байланысты барлық рәсімдемелері аяқталды деп шешетін болса, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын немесе дебиторлық борышкерліктерін (және кез келген құнсыздануға орай резервтерін) сызып тастайды.

(ii) *Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері*

Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері олардың әділ құнын сенімділікпен анықтауға болмайтындықтан, әділ құнымен сипатталмайтын, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құрамына қосылған, өтімді емес үлестік аспаптарын қамтиды. Мұндай инвестициялардың құнсызданғаны жөнінде негізделген айғақтар бар болса, құнсызданудан келтірілген зияны инвестицияның баланстық құны мен осыған ұқсас қаржылық активтер бойынша табыстың ағымдағы нарықтық шамасын пайдалану арқылы дисконтталған ағымдағы сәтке келтірілген, болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттар ағысының құны арасындағы айырмашылығы ретінде есептеледі.

Көрсетілген инвестициялардың құнсыздануынан келтірілген барлық зияны табысының немесе зиянының құрамында сипатталып, қайта қалпына келтірілмейді.

(iii) *Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері*

Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиян қайта сыныпталған түзетулер ретінде табысының немесе зиянының құрамына, өзге де жиынтықты кірісінің құрамында танылған жинақталған зиянының аударылуы арқылы танылады. Өзге жиынтықты кірісінен табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталған, жинақталған зияны негізгі соманың кез келген төлемдері шегерілгендегі сатып алған құны мен көнеруінің және осыған дейін табысының немесе зиянының құрамында танылған, құнсызданудан келтірілген зияны шегерілген, ағымдағы әділ құнының арасындағы айырмашылығын білдіреді. Ақшаның уақытша құнына жататын құнсыздану резервінің өзгеруі пайыздық кіріс құрамы ретінде сипатталады.

Егер келесі кезеңдерде қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған қарыздық бағалы қағаздардың әділ құны өсетін болса және оның өсуі табысының немесе зиянының құрамындағы құнсыздануынан зиян келтірілгені танылған жағдайдан кейін орын алған мән-жайларға байланыстылығы негізделген күнде, оның құнсыздануынан келтірілген зияны қайта қалпына келтіріледі және қайта қалпына келтірілген шамасы табысының немесе зиянының құрамында танылатын болады. Алайда, қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған бағалы үлестік қағаздардың әділ құнының кез келген келесі кезеңдерде қайта қалпына келтірілуі өзге жиынтықты кірісінің құрамында танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(iv) *Қаржылық емес активтер*

Кейінге қалдырылған салық активтерінен бөлек қаржылай емес активтері құнсыздану сипаттарының болуына орай, әрбір есеп беру күнгі жағдайына қарай бағаланып отырады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сатылуына және пайдалану құндылығына байланысты шығындары шегерілген едәуір жоғарылау әділ құнының шамасы болып табылады. Пайдаланылуынан түсетін құндылығын анықтау кезінде болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысы олардың ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық құнын сипаттайтын және сол активке тән тәуекелдерін сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі дисконтталған мөлшерлемесін пайдалану арқылы ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады. Ақшалай қаражат ағысын қарқындата қоймайтын, өзге активтермен күшейе қоймайтын, ақшалай қаражат ағысына айтарлықтай тәуелді бола қоймайтын активке арналған өтелетін құны сол актив жататын, ақшалай қаражат ағысын үдететін, активтердің тобына анықталады. Құнсыздануынан келтірілетін зияны ақшалай қаражат ағысын үдететін активтің немесе бір топ активтердің баланстық құны оның өтелетін құнынан жоғары болған кезде анықталады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және тек өтелетін құны анықталған кезде пайдаланылатын бағалары өзгерген күнде ғана қайта қалпына келтіріледі. Активтің құнсыздануынан келтірілетін кез келген зиян, егер құнсыздануынан келтірілетін зиян қаржылық есепте сипатталмаған күнде қалыптасатын баланстық құнынан (көнеруі шегерілгеннен кейін) аспайтын болса, сол активтің баланстық құнынан аспайтын ауқымда қайта қалпына келтіріледі.

(к) Резервтер

Резерв қаржылық жағдайы жөніндегі есепте, егер Компанияның болған жағдайдың нәтижесінде заңды немесе негізделген міндеттемелері орын алған күнде және сол міндеттемелерін орындау үшін қаражаттар қажет болатын жағдайда орын алады. Егер мұндай міндеттемелерінің сомасы қомақты болатын болса, резервтер ақшаның ағымдағы уақытша құнын сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын және қажет болған кезде сол міндеттемелерге тән тәуекелдерін дисконттау арқылы анықталады.

(л) Акционерлік капитал

(i) *Қарапайым акциялар*

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде сыныпталады. Қарапайым акциялардың шығарылуына тікелей байланысты шығасылары және акцияларының опциондары кез келген салық әсері шегерілгендегі меншік капиталының кемуі ретінде танылады.

(ii) *Меншікті акцияларының сатылып алынуы*

Компания өзінің меншікті акцияларын сатып алған жағдайда, оның сатылып алынуына жұмсалған төлеммен қоса, шығасылары осы қаржылық есебінде меншік капиталының кемуі ретінде сипатталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(л) Акционерлік капитал, жалғасы

(iii) Дивидендтері

Компанияның дивидендтерін жариялап, төлеу мүмкіншілігі Қазақстан Республикасының қолданылатын заңнамасына сәйкес реттеледі.

Қарапайым акциялар бойынша дивидендтері қаржылық есебінде жариялануына қарай бөлінбеген табысы ретінде сипатталады.

(м) Салық салымы

Табыс салығы ағымдағы салық сомасы мен кейінге қалдырылған салық сомасын қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтықты кірісінің құрамында сипатталатын операцияларына жататын сомадан басқа толық ауқымдағы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады немесе тікелей капитал шотында сипатталатын меншік иелерімен жүргізілетін операцияларының сомасында, сәйкесінше өзге жиынтықты кірісінің құрамында немесе тікелей капиталының құрамында сипатталады.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы есеп берілетін күні қолданылатын мөлшерлеменің ескерілуімен бір жылғы салық салынатын табысының пайымдаулы мөлшерінен, сондай-ақ, осыған дейінгі есеп берілген жылдардағы табыс салығын дәйектеу нәтижесінде пайда болған міндеттемелерінің сомасымен есептеледі. Сондай-ақ ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелерді есептеуге дивидендке байланысты пайда болған салық міндеттемелерінің шамасы да қамтылады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылығы бойынша қаржылық есептің мақсатында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері болашақта уақыт айырмашылығын, салық бойынша қабылданбаған шығындарды және пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін жабуға жеткілікті деңгейдегі салық салымының табысын алу ықтималдылығына қарай сипатталады. Болашақта салық салынатын пайданың шамасы қалпына келтірілетін тиісті салық салынатын уақыт айырмашылығы шамасының негізінде анықталады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің көлемі әрбір есеп берілетін күнгі жағдайға сай талданып, тиісті салық салымы табысының алынуы неғайбыл болуы деңгейіне қарай кеми береді. Болашақта салық салынатын пайданың болуы ықтималдылығы жоғары болған жағдайда мұндай сызып тастауларды қалпына келтіруге болады.

Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есеп беру кезеңінде қайта бағаланады және болашақта салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтимал шамада танылады.

Кейінге қалдырылған салық мөлшері болашақта, уақыт айырмасы қалпына келтірілген сәтте пайдаланылатын салық мөлшерлемесі тұрғысынан анықталады, бұл есеп берілетін күнгі жағдай бойынша қолданыстағы немесе қолданысқа енгізілген заңдарға негізделеді. Кейінге қалдырылған салықтың бағасы салықтың салдарын көрсетеді, бұл Компанияның есеп беретін кезеңінің соңында активтер мен міндеттемелердің баланс құнын өтеуді немесе жауып тастауды жоспарлаған тәсіліне байланысты.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(м) Салық салымы, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық, жалғасы

Қолданыстағы салық активтерін қолданыстағы салық міндеттемелеріне қарсы есептеу жүргізуге заңмен белгіленген құқық болған жағдайда және бұл активтер мен міндеттемелер бір салық органы салық салынатын бір кәсіпорыннан немесе салық салынатын әртүрлі кәсіпорыннан өндіріп алынатын пайдаға жатқан жағдайда кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер есепке алынады, бірақ бұл кәсіпорындар қолданыстағы салық міндеттемелері мен активтерін нетто-негізде реттеуі керек немесе бұл кәсіпорындардың салық активтерін іске асыру осы салық міндеттемелерін өтеумен бір мезгілде іске асырылады.

(н) Қаржылық есептегі кірісінің және шығысының танылуы

Пайыздық кірістері және шығыстары қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Өзге комиссиялар, сондай-ақ, өзге де кірісі және шығысы сәйкес қызмет көрсетілген күнгі табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Дивидендтер түріндегі кірісі сол дивидендтер жарияланған күнгі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі.

Операциялық жалдау шарттары бойынша төлемдер жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай біркелкі қалыпта табысының немесе зиянының құрамында танылады. Алынған жеңілдіктер сомасы жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай жалдау шығынының жалпы шамасын төмендетеді.

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері

Бірқатар жаңа стандарттар, стандарттарға енгізілген түзетулер 2019 жылдың 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық кезеңдерде күшіне енгізіледі, мерзімінен бұрын пайдалану мүмкіндігі бар. Алайда Компания аталмыш қаржылық есебін дайындау кезінде оларды мерзімінен бұрын қолданбады.

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалға алу»

Компания 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалға алуға» өтуі керек. Қазіргі уақытта Компания ҚЕХС (IFRS) 16 өтудің қаржылық есептілігіне тигізетін ықпалының шамасын бағалау барысында:

- Компания жаңа ақпараттық жүйелерді бақылау құралдарын сынақтан өткізуді және бағалауды аяқтамады; және
- Компания алғаш қолдану күнін қамтитын өзінің бірінші қаржылық есептілігін дайындау барысын аяқтағанша, есепке алу саясатының жаңа қағидалары өзгеруі мүмкін.

ҚЕХС (IFRS) 16 жалға алушылардың жалға алу шарттарын есепке алудың бірыңғай үлгісін енгізді, жалға алушының балансында олар көрсетіледі деп пайымдалады. Осы үлгіге сәйкес, жалға алушы негізгі активті пайдалануға құқық беретін пайдалану құқығы нысанындағы актив пен жалға алу төлемдерін іске асыру міндеттемесі ретіндегі жалға алу міндеттемесін мойындайды. Қысқамерзімді жалға алу және құны арзан нысандарды жалға алуға қатысты мойындау қажеттігінен босату қарастырылған. Жалға берушілер үшін есепке алу ережесі жалпы қолданыстағы стандартқа ұқсас, олар әрі қарай да жалға алуды қаржылық және операциялық деп сыныптайды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалға алу», жалғасы

ҚЕХС (IFRS) 16 жалға беруге қатысты қолданыстағы жетекшіліктің, оның ішінде ҚЕХС (IAS) 17 «Жалға алудың», ХҚЕТК (IFRIC) 4 «Келісімде жалға алу белгілерінің болуын анықтау» түсініктемесінің, ПКР (SIC) 15 «Операциялық жалға алу – ынталандыру» түсініктемесінің және ПКР (SIC) 27 «Жалға алудың заңды нысаны бар операциялардың мәнін анықтау» түсініктемесінің орнына қолданылады.

Жаңа стандартқа өту

Компания 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып, ҚЕХС (IFRS) 16 қолданысқа енгізуді жоспарлап отыр. Осылайша ҚЕХС (IFRS) 16-ға өтудің жиынтық тиімділігі 2019 жылғы 1 қаңтардағы бөлінбеген пайданың кіріспе сальдосына енгізілген түзету ретінде танылады, бұл кезде салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді.

Компания жаңа стандартқа көшкен кезде тәжірибелік сипаттағы жеңілдікті пайдалануды жоспарлауда, бұл қолданыстағы шарттардың қайсысы жалға алу шарттары болып табылады немесе қайсысында жалға алу қатынастары бар деген мәселелерге бұрын берілген бағаны сол қалпында қалдыруға мүмкіндік береді. Компания 2019 жылдың 1 қаңтарына дейін жасалған және ҚЕХС (IAS) 17 және ХҚЕТК (IFRIC) 4 сәйкес жалға алу шарттары ретінде сәйкестендірілген шарттардың бәріне ҚЕХС (IFRS) 16-ны қолдануы мүмкін.

ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» шарттарды орындауға байланысты ақша ағынының негізінде іске асырылатын және көрсетілген қызмет үшін жасалған маржа шартында көзделген сақтандыру шарттарының тобына баға берілетін есепке алу үлгісін енгізді. Көрсетілген қызмет үшін жасалған шартта көзделген маржа сақтандыру шарттарының тобы үшін анықталады. Сақтандырушы тіркеуге өзінің қызметінің нәтижесін айтарлықтай егжей-тегжейлі деңгейде көрсетуіне тура келеді. Бұл жаңа және қолданыстағы бизнестің кірісіне қатысты мәліметтердің ашықтығын және оларды дұрыс салыстыруды қамтамасыз етеді, қаржылық есептің пайдаланушыларына сақтандырушының қаржылық ахуалы туралы толық ақпарат береді. Жеке ұсынылған андеррайтинг және қаржылық операциялардың қаржылық нәтижелері кіріс көзі және алынатын табыс сапасы туралы ақпараттың ашықтығын қосымша қамтамасыз етеді. Сақтандырушы құбылмалылықты төмендету мақсатында пайда немесе залалдың не болмаса басқа жиынтық кірістің құрамындағы дисконттау мөлшерлемелеріндегі және өзге қаржылық тәуекелдердегі өзгерістердің ықпалын өз таңдауы бойынша ұсына алады. Қайта сақтандыру шарттарының жасалуына қатысы бар тікелей сақтандыру шарттары аталмыш қайта сақтандыру шарттарынан бөлек есепке алынады. ҚЕХС (IFRS) 17 пайдаланушыларға шарттардың қаржылық жағдайға, қаржылық нәтижелер мен ақша қаражатының ағынына тигізетін ықпалын бағалауға көмектесетін деңгейдегі ақпаратты ашуды талап етеді.

ҚЕХС (IFRS) 17 2021 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жыл мерзімдерінде өз күшіне енеді. Стандартты мерзімінен бұрын қолданысқа енгізу ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық аспаптар» мен ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттардан түскен түсімді» бірізгілікте пайдалана бастаған компанияларға немесе ҚЕХС (IFRS) 17 стандартын қолданғанға дейін рұқсат етіледі. Толық ретроспективті тәсілді пайдалану керек, бірақ тәжірибелік сипаттағы жеңілдік (түрлендірілген ретроспективті тәсіл және әділ құны негізіндегі тәсіл) пайдаланылуы мүмкін. Сақтандырушы әртүрлі шарт топтарына әртүрлі тәсілдерді пайдалануы мүмкін.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары», жалғасы

2018 жылдың желтоқсанында өткізілген жиналыста ҚЕХС кеңесі ҚЕХС (IFRS) 17-ге нүктелі түзетулер енгізу керек деген ұсынысты қолдады. Бұл Кеңестің 2018 жылдың қараша айындағы ҚЕХС (IFRS) 17-нің заңды күшіне ену күнін 2022 жылға кейінге қалдыру керек деген ұсынысы туралы алдын ала қабылданған шешімнен кейін орын алды. Ұсынылған түзету сақтандырушыларға сақтандыру шарттарын қаржылық жағдай туралы есепте қоржын деңгейінде, ҚЕХС (IFRS) 17-нің аталмыш нұсқасында талап етілгеннен айтарлықтай жиынтық деңгейде (толық емес) ұсынуға қатысты тәжірибелік жеңілдік беруге нысаналанған.

Қазіргі уақытта Компания ҚЕХС (IFRS) 17-ні енгізу жоспарын әзірлеу барысында.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық аспаптар»

2014 жылғы шілдеде жарияланған ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары», ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» нұсқаулығын ауыстырды және де ол қаржы құралдарын жіктеу және бағалау бойынша, қаржылық активтер құнсыздануы мен хеджірлеуді есепке алу бойынша талаптарды қамтиды.

(i) Сыныпталым – қаржылық активтер

ҚЕХС (IFRS) 9-да активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес-үлгіні және онымен байланысты ақша ағынының сипаттамаларын көрсететін қаржылық активтердің сыныпталуы мен бағалауына қойылатын жаңа тәсіл қарастырылған.

ҚЕХС (IFRS) 9 қаржы активтерін бағалаудың негізгі үш санаттарын қамтиды: амортизациялық құны бойынша бағаланатын, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын. Стандарт ҚЕХС (IAS) 39 бойынша қолданыстағы қаржы активтерінің келесі санаттарын жояды: өтеуге дейін ұсталынатын қаржы активтері, несиелер мен дебиторлық қарыз және сату үшін қолда бар қаржы активтері.

Қаржылық актив төменде берілген екі шартқа сай келсе және Топтың ұйғарымы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалануымен сыныпталмаса, көнертілген құны бойынша бағаланады:

- ол бизнес-үлгі шеңберінде ұсталынады, оның мақсаты – шартта көзделген ақша ағынын алуға арналған активтерді ұстау, және
- оның шарт талаптарында негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген бөлігінің пайызын төлеу түріндегі ақша ағынының белгіленген мерзімде пайда болуы көзделген.

Сатуға арналмаған инвестицияны үлестік құралдардың құрамында бастапқы тану кезінде Топ өзінің жеке ұйғарымы бойынша, кейін одан бас тартпай, өзге жиынтық кіріс құрамындағы инвестицияның әділ құнын кейін өзгертіп ұсыну туралы шешім қабылдай алады. Бұл таңдау әр инвестиция үшін жеке-жеке жасалады.

Көнертілген құны бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалау талаптарына сай келмейтін қаржылық активтердің бәрі жоғарыда сипатталғандай пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады. Сондай-ақ бастапқы тану кезінде Топ өз ұйғарымы бойынша көнертілген құны бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалау талаптарына жауап беретін қаржылық активті пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына сыныптай алады, кейін қайта сыныптамауына болады. Бұл өйтпеген жағдайда орын алатын есепке алу сәйкессіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік береді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржылық аспаптар», жалғасы

(i) Сыныпталым – қаржылық активтер, жалғасы

Бастапқы тану кезінде қаржылық актив үш санаттың біреуіне сыныпталады. Қаржылық активтердің сыныпталуына қатысты өту қағидаларына қатысты тармақты (v) қараңыз.

Бизнес-үлгіні бағалау

Компания қаржылық аспаптар қоржынының деңгейіндегі актив ұсталынатын бизнес-үлгінің мақсаттарына бағалау жүргізеді, өйткені бұл бизнесті басқару тәсілін және ақпарат жетекшілікке қалай ұсынылады деген мәселені көрсетеді. Компания мынадай ақпаратқа талдау жасайды:

- Қоржынды басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ көрсетілген саясаттарды іс жүзінде орындау. Нақты айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кіріс алуға, пайыздық мөлшерлеменің белгілі құрылымын сақтауға, қаржы активтерінің өтеу мерзімі аталмыш активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржы міндеттемелерін өтеу мерзімдеріне сәйкес келуді қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асыруға бағдарланған ба.
- Қоржынның нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Компания жетекшілігіне қалай хабарланады.
- Бизнес-үлгінің нәтижелілігіне (осы бизнес-үлгісінің шеңберінде ұсталынатын қаржылық активтер) ықпал ететін тәуекелдер және осы тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- Қоржынды басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалай іске асырылады (мысалы, сыйақы беру көрсетілген активтердің әділ құнына байланысты бола ма немесе шартта көзделген активтерден түскен ақша қаражаты ағынына байланысты бола ма).
- Өткен кезеңдердегі туындаған сатылым жиілігі, көлемі және мерзімі, сондай-ақ сатудың болашақ деңгейіне қатысты болжамдар. Алайда сатылым деңгейлері туралы ақпарат оқшау қарастырылмайды, Компания мәлімдеген қаржы активтерін басқару мақсатына қалай қол жеткізіледі және ақша ағындарын қалай жүзеге асырады деген мәселені бірыңғай тұтас талдау шеңберінде қарастырылады.

Сауда үшін ұсталынатын, әділ құны негізінде басқарылатын және нәтижесі бағаланатын қаржылық активтер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады. Өйткені олар шартта көзделген ақша ағынын алу мақсатында да, шартта қаржылық активтерді сату мақсатында да ұсталынбайды.

Шартта көзделген ақша қаражатының ағындары негізгі сома мен пайыздарды төлеу үшін пайдаланыла ма деген мәселені бағалау

Бұл бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» қаржылық активті бастапқыда таныған кездегі оның әділ құны ретінде анықталады. «Пайыз» ақшаның уақытша құнын, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтеусіз қалып отырған негізгі сомаға қатысты несие тәуекелін және несие беруге байланысты (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығыстар) басқа да негізгі тәуекелдер мен шығыстарды өтеу ретінде анықталған, сондай-ақ оған пайда маржасы қамтылған.

4 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржылық аспаптар», жалғасы

(i) Сыныпталым – қаржылық активтер, жалғасы

Бизнес-үлгіні бағалау, жалғасы

Шартта көзделген ақша қаражатының ағындары негізгі сома мен пайыздарды төлеу үшін пайдаланыла ма деген мәселені бағалау, жалғасы

Шартта көзделген ақша ағындары негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген бөлігінің пайыздарын («SPPI талабы») ғана төлей ме деген мәселені бағалау кезінде Компания қаржылық аспаптың шарттық талаптарын талдайды. Бұл қаржылық актив бойынша шарттың талаптарында шартта көзделген ақша ағындарының мерзімін немесе сомасын қаржылық актив талданатын талапты қанағаттандырмайтындай өзгертуі мүмкін қандай да бір шарттың қарастырылғанына берілген бағалауды қамтиды. Бағалау жүргізген кезде Компания келесілерді назарға алады:

- ақша ағындарының мерзімін немесе сомасын өзгертуі мүмкін шартты оқиғалар;
- тетік әсері бар шарттар (левередж);
- мерзімінен бұрын өтеу және жарамдылық мерзімін ұзарту туралы шарттар;
- белгілі активтер (мысалы, «регресс құқығы жоқ қаржылық активтер») бойынша Компанияның ақша ағынына қойылатын талаптарды шектейтін шарттар;
- ақшаның уақытша құнының орнын өтеуді өзгертуге қойылатын шарттар, мысалы, мерзімдік негізде пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау.

Ықпалды бағалау

Қазіргі уақытта Компания оның қаржылық есептілігінің сыныпталымына қойылатын жаңа талаптардың тигізген әсерін бағалау үстінде. Компания ҚЕХС (IFRS) 9: қаржылық аспаптарды есепке алу жүйелерінің әдіснамасы және оған қойылатын техникалық талаптар бөлігіне өту картасын әзірлеп жатыр.

ҚЕХС (IFRS) 4 сәйкес, ҚЕХС (IFRS) 9 пайдалану қажеттігінен уақытша босатуға қолданылатын сақтандырушыларға қатысты талап етілетін қосымша ақпаратты ашуды дайындау мақсатында Компания SPPI талабына сәйкестігіне бағалау жүргізді. Жүргізілген бағалау негізінде SPPI талабы пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борышкерлік қаржылық активтері үшін орындалады. Компания осы қаржылық активтерді басқару үшін қолданылатын бизнес-үлгілерге бағалау жүргізбеді.

Әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтердің несие сапасына жасалған талдау тиісті ескертпелерде берілген.

(ii) Құнсыздану – қаржылық активтер және шарт бойынша активтер

9 ҚЕХС (IFRS) болашаққа бағдарланған, «күтілетін несие зиянының» моделін енгізді, бұл 39 ҚЕХС (IAS) белгіленген «жұмсалған несие зияны» моделінің орнына қолданылады. Құнсызданудың жаңа моделін пайдалану экономикалық факторлардың өзгерісі пайда болу ықтималдылығы бойынша өлшеу арқылы анықталатын күтілетін несие зиянына қалай әсер ететіндігіне қатысты Компанияның маңызды кәсіби болжамын қажет етеді.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржылық аспаптар», жалғасы

(iii) Сыныпталым – қаржылық активтер

Ықпалды бағалау

Құнсызданудың жаңа моделі басқа жиынтық кіріс арқылы көнерген құн бойынша немесе әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне қатысты қолданылады, оған үлестік құралдарға салынған инвестиция, сондай-ақ шарттар бойынша активтер қамтылмаған. Сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік ҚЕХС (IFRS) 9 құнсыздануды бағалауға қатысты талаптарын пайдалану саласына жатпайды.

ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес, зиянды ескерген бағалау резерві мына тәсілдердің бірі арқылы бағаланады:

- *12 ай күтілетін несие зияны негізінде.* Бұл есеп беру күнінен кейін 12 айдың ішінде болуы мүмкін дефолт салдарынан пайда болатын күтілетін несие зияны.
- *Бүкіл мерзімдегі күтілетін несие зияны негізінде.* Бұл қаржы құралының күтілетін әрекет ету мерзімі бойы ықтимал дефолт жағдайы салдарынан туындайтын күтілетін несие зияны.

Қаржы активі бойынша несие тәуекелі есеп беретін күні бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өскен жағдайда бүкіл мерзімдегі күтілетін несие зиянын бағалау қолданылады. Өйтпеген жағдайда есеп беретін күннен кейінгі 12 айдағы күтілетін несие зиянын бағалау қолданылады. Ұйым есеп беретін күнгі жағдай бойынша активтің несие тәуекелі төмен болған жағдайда қаржылық активке тән несие тәуекелі айтарлықтай өспеген деп анықтай алады. Алайда сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша қаржыландырудың маңызды компоненттері жоқ активтерге қатысты әрдайым бүкіл мерзім ішінде күтілетін несие зиянын бағалау қолданылуы тиіс.

ҚЕХС (IFRS) 9 құнсыздану бөлігіне қатысты талаптары күрделі болып табылады және төменде толық талқыланған келесідей салаларда кәсіби пайымдаулар мен болжамдарды пайдалануды талап етеді:

- қаржылық аспапты бастапқыда таныған сәттен бастап ол бойынша несие тәуекелін айтарлықтай арттырудың орынды екенін бағалау; сондай-ақ
- болжамды ақпаратты күтілетін несие зиянының құрамына енгізу.

Әсерді бағалау

Компания ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес, активтердің құнсыздануын бағалаудың жаңа үлгісін қолдану құнсыздану салдарынан болатын залалдың ұлғаюына, сондай-ақ олардың барынша құбылуына әкеп соғады деп санайды. Компания күтілетін несие тәуекелдерін бағалау бойынша өзінің жеке әдістемесін әзірлеуді әлі аяқтаған жоқ.

(iv) Сыныпталым – қаржылық міндеттемелер

ҚЕХС (IFRS) 9 қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 39 қаржылық міндеттемелерді сыныптауға қатысты талаптарын айтарлықтай деңгейде сақтайды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржылық аспаптар», жалғасы

(iv) Сыныпталым – қаржылық міндеттемелер, жалғасы

Әсерді бағалау

Сондай-ақ ҚЕХС (IAS) 39 сәйкес, Компанияның жеке ұйғарымы бойынша сыныпталған, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын міндеттемелердің әділ құнына енгізілген өзгерістер пайда немесе зиянның құрамында танылады, ал ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес, бұл өзгерістер жалпы мынадай тәртіппен танылады:

- қаржылық міндеттемелер бойынша несие тәуекеліне енгізілген өзгерістермен түсіндірілетін, міндеттемелердің әділ құнына енгізілген өзгерістердің бір бөлігі өзге жиынтық кіріс құрамында ұсынылады; және
- әділ құнға енгізілген өзгерістің қалған бөлігі пайда немесе залалдың құрамында ұсынылады.

Компания пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қандай да бір міндеттемелерді өз ұйғарымы бойынша сыныптамады және сыныптауға ниеті жоқ. Компанияға жүргізілген бағалау ҚЕХС (IFRS) 9 бастапқыда пайдаланған күнгі қаржылық міндеттемелерді сыныптауға қатысты айтарлықтай әсерді анықтамады.

(v) Ақпараттың ашылуы

ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес ақпаратты, нақты айтқанда, хеджірлеуді, несие тәуекелін және күтілетін несие залалдарын есепке алуды толық жаңаша ашу қажет етіледі. Компанияға жүргізілген бағалауға ағымдағы процестер негізіндегі мәліметтердің кемшіліктерін анықтау мақсатындағы талдау қамтылған, қазір Компания бақылау жүйесі мен құралдарына өзгерістер енгізу барысында. Компанияның пікірінше, бұл талап етілетін мәліметтерді жинау үшін қажет.

(vi) Жаңа стандартқа өту

ҚЕХС (IFRS) 9 пайдалану нәтижесінде есепке алу саясатына енгізілген өзгерістер негізінен, ретроспективті түрде пайдаланылады, төменде көрсетілген жағдайлар ғана оған кірмейді.

- Компания қаржылық аспаптарды сыныптау мен бағалауға (оның ішінде, құнсыздануға) енгізілген өзгерістері үшін бұрынғы кезеңдердегі салыстырмалы мәліметтерді қайта есептемеуге мүмкіндік беретін босатуды пайдаланады. ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес аспаптардың бұрынғы баланстық құны мен олардың баланстық құны арасындағы айырмашылықтар 2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдайға сай, бөлінбеген пайданың кіріс сальдосы және меншікті капитал резервтерінің құрамында танылады.
- Келесі бағалаулар бастапқы қолдану күні орын алған мән-жайлар мен фактілер тұрғысынан жасалуы тиіс:
 - Қаржылық актив ұсталынатын шеңбердегі бизнес-үлгіні анықтау.
 - Кейбір қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін Компанияның ұйғарымы бойынша сыныптау және оларды пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалау санатының бұрынғыдай сыныпталуын жою;
 - Компанияның ұйғарымы бойынша саудаға арналмаған, үлестік аспаптарға салынған кейбір инвестицияларды басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатқа сыныптау.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(o) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржылық құралдар», жалғасы

Басқа стандарттар

Стандарттарға енгізілген келесі түзетулер мен түсініктемелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді:

- *23 ХҚЕТК (IFRIC) түсініктемесі: «Табыс салығын есептеу ережесіне қатысты белгісіздік»;*
- *Қауымдасқан немесе бірлескен кәсіпорындарға салынатын ұзақмерзімді салымдар (28 ҚЕХС (IAS) енгізілген түзетулер).*
- *Жоспарға түзетулер енгізу, жоспарды қысқарту немесе міндеттемелерді реттеу (ҚЕХС (IAS) 19 енгізілген түзетулер)*
- *ҚЕХС жыл сайын жетілдіру: 2015-2017 жж. кезеңдері – әртүрлі стандарттар;*
- *ҚЕХС стандарттарының сілтемелеріне, Қаржылық есептілікті ұсынудың концептуалды негіздеріне түзетулер енгізу.*

4 Сақтандыру тәуекелін басқару

Компания сақтандыру тәуекелін аудару шарттарын жасайды. Бұл тарауда аталған тәуекелдердің жалпылама сипаттамалары мен Компанияның оны басқару әдіс-тәсілдері ұсынылып отыр.

(a) Тәуекелді басқару мақсаты және сақтандыру тәуекелін төмендету саясаты

Компанияның сақтандыру тәуекелінің басқарылуы оның атқаратын қызметінің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Сақтандыру шарттарының мақсаты аталған қоржындар бойынша пайымдалған ақшалай қаражаттардың ағысына сай келетін, көрсетілген активтердің өтеу құнымен және кезеңімен танылады..

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына байланысты орын алатын ақшалай қаражаттардың сомасына, мерзіміне және болашақтағы қозғалысының белгісіздігіне айтарлықтай ықпалын тигізетін талаптары көрсетілген. Онымен қоймай, төмендегі сипаттаулары Компанияның негізгі өнімдері жайлы мәліметтер береді және Компанияның тәуекелдерді басқару әдіс-тәсілдерін көрсетеді.

(i) Сақтандыру шарттары – Жұмыс берушінің жауапкершілігі

Өнімнің ерекишелігі

Жұмыс берушінің жауапкершілігін міндетті түрдегі сақтандыру мақсаты өмірі мен денсаулығына қызмет бабында зиян келтірілген жұмыскердің занды мүдделерін қорғаумен қамту. Бұл өнімнің кірісі сақтандыру және Компанияға келтірілген шығындар мен кінәраттарын жабуға төлеген сомаларын шегергендегі қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Жұмыскердің өліміне немесе оның денсаулығына зиян келтірілген жағдайда төленуі тиіс сома Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қатаң белгіленген. Жалпы, жұмыс берушінің жауапкершілігі ұзақ мерзімнен кейін аяқталатын жауапкершілік болып танылады. Себебі, кінәраттардың реттелуінен, аяқталуына дейінгі айтарлықтай ұзақ мерзімді қамтиды.

Тәуекелін басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел сақтандыру төлемі есебінің нақты болмауы, басқа да талаптары сияқты, сақтандыру қызметінің тәуекелі болып табылады. Мәлімделген зиянның бағалану мөлшері мынадай ақпараттардың негізінде есептеледі:

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(i) Сақтандыру шарттары – Жұмыс берушінің жауапкершілігі, жалғасы

Тәуекелін басқару, жалғасы

- Жұмыскердің еңбекке тұрақты түрде жарамсыз болған жағдайда:
 - алынбаған еңбекақысының шамасы, өтелуі тиіс (кірісі);
 - төлем кезеңі – медициналық сараптамалық комиссия белгілеген (өмір бойы еңбекке жарамсыз болып қалған жағдайда, ол бірнеше жылды қамтиды) физикалық еңбекке жарамсыздығы;
 - жұмыскердің айыпты болу деңгейі.
- Жұмыскердің өліміне апарып соқтырған жағдайда:
 - жерлеу шығындары;
 - Қазақстан Республикасының заңнама талаптарына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың саны;
 - Қазақстан Республикасының заңнама талаптарына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың жас ерекшеліктері;
 - төленбеген еңбекақы мөлшері, өтелуі тиіс (кірісі);
 - сақтандыру төлемдерінің кезеңі.

Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

Сақтандыру тәуекелін басқару, негізінен бағалардың белгіленуіне, өнімнің дизайнына, андеррайтингке және төлемдердің басқарылуына сай жүзеге асырылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзінің қызмет атқарып отырған жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарының өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(ii) Сақтандыру шарттары– Мүлік

Өнімнің ерекшелігі

Мүлік сақтандыру сақтанушыны қандай-да бір шектеулермен немесе сақтануды кеңейтілген талаптармен жабумен оның материалдық меншігіне зиян келтірілуінен, зиян келтірілуінің салдарынан қызметінің тоқтауынан қорғап, сақтандырады.

Ғимараттарға немесе ондағы мүліктерге зиян келтірілуіне орай берілетін кінәраттардың себептері болып табылатын жағдайлар, әдетте күтпеген жерден орын алады (мысалы, өрт шығып кету, ұрлық, тонау) және оның себебін анықтау оңай. Осылайша, ол уақтылы анықталып, дереу реттеледі. Сондықтан да, мүліктің сақтандыру кінәраттардың түпкілікті құнын анықтау ұзақ уақытты алатын ұзақ мерзімдік жауапкершіліктен гөрі қысқа мерзімде аяқталатын жауапкершілік болып сыныпталады.

Тәуекелін басқару

Бұл өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестік және сақтандыру төлемі.

Сақтандыру қызметіндегі андеррайтингтің тәуекелі Компанияның түрлі сақтандыру меншігіне сәйкес келетін сақтандыру сыйақыларының есептелмеуі. Жеке мүлікті сақтандыруға қатысты тәуекелі осыған ұқсас мүліктердің санының көп болуын пайымдайды. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің көпшілігіне ұсыныстар ерекше жерлерде орналасқан, қызмет түрі, сол жерлердегі қауіпсіздік шаралары айрықша шарттардан тұрады. Сақтандырудың осындай шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекелге барабар, субъективті болып есептеледі және әрине, тәуекелге бел бууға тура келеді.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттары– Мүлік, жалғасы

Тәуекелін басқару, жалғасы

компания қызметін бәсекелестік талаптарымен атқаратындықтан, сақтандыру шарттарының сыйақысын зиян келтірілуге байланысты өзінің жинақтаған тәлім-тәжірибесіне емес, көбіне бәсекелестердің белгілеген бағаларының стратегиясын ескеріп тағайындау тәуекеліне барады.

Мүлік сақтандыру Сақтанушының әсіреленген немесе қолданылмайтын кінәраттар қойып, келтірілген зиян сомасын көтеріп мәлімдеу тәуекеліне бейім. Бұл, көп жағдайларда экономикалық ахуалдың неліктен мүліктік қоржынның тиімділігіне апаратынын түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен халықаралық стандарттарға, өнімнің дизайнына, тәуекелдің таңдалуына және қайта сақтандыруға сәйкес мүлік бағасының тәуелсіз белгіленуі, бағалануы арқылы басқарылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзінің қызмет атқарып отырған жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарының өзгеруіне қарай әрекет етеді.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

(iii) Сақтандыру шарттары – Зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілік

Өнімнің ерекшелігі

Компания зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілікті Қазақстан Республикасының міндетті түрдегі және ерікті түрдегі сақтандыру сипаттарымен жүзеге асырады. Сақтандырудың осындай шарттарына сай, сақтанушылар кез келген ақшалай өтемдерін мүліктің ақаулануы, дененің зақымдануы, өмірге, денсаулыққа және (немесе) үшінші тұлғаларға осындай зиян-залалдардың келтірілгені үшін ақшалай өтемдерін алады. Жалпы, зиян келтірілгені үшін тағайындалатын жауапкершілік ұзақ уақытты алатын жауапкершілік болып табылады. Себебі, аталмыш жауапкершілік ұзақ уақыт бойы қарастырылып, реттеліп, аяқталатын, келеңсіз жағдай орын алған сәттен бастап, белгілі бір жылдары кінәраттардың реттеліп, аяқталуын талап ететін үрдіс.

Тәуекелді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестіктің арту тәуекелі, зиянның дұрыс бағалану тәуекелі. Сақтандырудың осы шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекеліне барабар, субъективті болып есептеледі және тәуекелге бел бууды талап етеді. Сақтандыру тәуекелі, негізінен бағалардың саналы дәрежеде белгіленуі, өнімнің дизайны, инвестициялық стратегияға, рейтингке және қайта сақтандыру тәуекеліне сай келетін тәуекелдің таңдалуына байланысты. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(iv) Сақтандыру шарттары– Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру мақсаты сақтанушының келеңсіз жағдайлардың орын алуынан, өміріне, денсаулығына келтірілуі ықтимал оқиғалардан қорғану, мүліктік мүдделерінің қорғалуын қамту болып табылады. Осы өнімнің кірісі Компанияға берілетін кінәраттардың, шығындарының жабылуы үшін төленетін соманы шегеріп тастағандағы сақтандыру және қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Сақтанушыға қайтыс болған жағдайда, мүгедектігі анықталған немесе денсаулығына зиян келтірілуі анықталған жағдайда төленетін сома қатаң белгіленген.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(iv) Сақтандыру шарттары– Келеңсіз жағдайлардан сақтандыр, жалғасы

Өнімнің ерекшеліктері, жалғасы

Сақтандыру жағдайларына бірінші, екінші, үшінші топтардағы мүгедектік, қайғылы жағдайлардың нәтижесінде адам өлімінің орын алуы жатады. Сақтанушы жауапты болмайтын бірқатар сақтану жағдайлары бар. Оларға: кез келген ауру, дерттен мүгедектілігінің анықталуы немесе кәсіби дертті қоса алғандағы адам өлімі.

Тәуекелді басқару

Сақтандырудың осы түріне байланысты негізгі тәуекелдерге андеррайтингтің тәуекелі және бәсекелестік жатады.

Сақтандыру қызметіндегі андеррайтингтің тәуекелі – қате тарифтік мөлшерлемелерді пайдалану (төмендетілген тарифтер залалға, ал ұлғайтылған тарифтер бизнестің құрдымға кетуіне апарып соғуы мүмкін) және антиселекция мүмкіндігі. Компания мұндай тәуекелдерге жол бермес үшін ықтимал клиенттерін қайтыс болу (келеңсіз жағдай) тұрғысынан, бірыңғай деп бөледі, осы бөлініске сай шешім қабылдайды. Тарифтерді анықтау және сақтандыруды қабылдау туралы шешім қабылдау кезінде келесідей факторлар ескеріледі, олар: Сақтандырылған адамның қызмет түрі, жасы, қауіпті әуесқойлықтары, Шарт жасағанға дейін жарақатының болуы, көлігінің болуы, ЖЖЕ бұзуы және т.б. Осы іспетті ақпаратты талдау жоғары жарақаттануға ұшырайтын тұлғаларды сұрыптауға мүмкіндік береді.

Компания қызметін бәсекелестік талаптарымен атқаратындықтан, сақтандыру шарттарының сыйақысын зиян келтірілуге байланысты өзінің жинақтаған тәлім-тәжірибесіне емес, көбіне бәсекелестердің белгілеген бағаларының стратегиясын ескеріп тағайындау тәуекеліне барады.

Сақтандыру тәуекелін басқару, негізінен бағалардың белгіленуіне, өнімнің дизайнына, андеррайтингке және төлемдердің басқарылуына сай жүзеге асырылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқар атын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырландырылуы

Компанияның көбіне тап болып жататын сақтандыру тәуекелінің негізгі қыры Компанияның міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін белгілі бір оқиға немесе бірнеше оқиға орын алғанда пайда болатын сақтандыру тәуекелінің шоғырлану деңгейі. Мұндай шоғырлану жалғыз бір шартқа немесе кішігірім сақтандыру шарттарына байланысты пайда болып, маңызды міндеттемелердің орын алуына әкеліп соқтыруы ықтимал. Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануының маңызды қыры жекелеген сыныптың немесе шарттар сериясының белгілі бір санының шеңберінде тәуекелдердің жинақталу нәтижесінде орын алуында.

Тәуекелдің шоғырлануы зиянның жоғары дәрежелі ауықтпашылығының нәтижесінде де, аса жиі орын ала бермейтін зиянның нәтижесінде де, мысалы, табиғи апат, андеррайтинг белгілі бір топпен шектеліп қоятын, мысалы, белгілі бір географиялық жағдайда немесе демографиялық сипатта шектеліп қалуының нәтижесінде де пайда болып жатады.

Компанияның мұндай тәуекелдерді басқаруының негізгі әдістері – екі ұшты. Біріншіден, тәуекел сәйкес андеррайтингпен басқарылады. Андеррайтерлерге егер пайымдаулы табыс қабылданатын тәуекелдерге барабар болмаса тәуекелді сақтандыруға рұқсат етілмейді. Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану арқылы басқарылады. Компания міндеттемелерді және мүліктерді сақтандыру бойынша түрлі қызмет санаттарына арналған қайта сақтандыруларының жабылуын алады. Компания қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындары мен табысына тұрақты түрде баға беріп отырады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы

Компания тәуекелге қатысты өзі қабылдауға дайын тәуекелдердің жалпы жиынтығын анықтайды. Ол тәуекелге осылайша тап болу мониторингін тәуекелді бағалау кезінде де, Компанияның тап болатын негізгі тәуекелдерінің жиынтығын сипаттайтын ай сайынғы берілетін есептерін зерттеу барысында да жүзеге асырып отырады. Компания өзінің тап болатын таза ықпалы мен қайта сақтандыру бағдарламаларының пәрменділігін өлшеу мақсатында тәуекелдерінің жиынтығы мониторингін жүргізу үшін бірнеше жетілдіру аспаптарын пайдаланады.

Компания 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 685,145 қолданылатын сақтандыру шарттарына ие болды (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 358,486 сақтандыру шарттарын).

(і) Түрлі қызмет салаларындағы тәуекелдерге тап болу

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырлануы мынадай:

Сақтандыру түрлері	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан сон)
	мың теңгемен	мың теңгемен	мың теңгемен
Мүлік - ерікті	4,855,004,949	(2,700,001,573)	2,155,003,376
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	465,906,776	(632,943)	465,273,833
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	474,355,891	(102,594,028)	371,761,863
Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	226,866,746	-	226,866,746
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі-ерікті	141,814,983	-	141,814,983
Көлікті сақтандыру – ерікті	281,500,351	(184,655,168)	96,845,183
Медициналық сақтандыру – ерікті	57,431,786	-	57,431,786
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	3,414,213,104	(3,339,023,214)	75,189,890
Өуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	43,488,860	-	43,488,860
Су жолы көлігі – ерікті	35,460,284	(8,973,371)	26,486,913
Жүктер – ерікті	64,038,075	(34,227,312)	29,810,763
Өуе жолы көлігі – ерікті	3,976,455	-	3,976,455
Өзге де ерікті сақтандырулар	141,997,452	(20,214,505)	121,782,947
Өзге де міндетті сақтандырулар	1,158,433,752*	-	1,158,433,752
Барлығы	11,364,489,464	(6,390,322,114)	4,974,167,350

*2018 жылы Қазақстан Республикасының заңнамасында жолаушылар алдындағы тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі бойынша жалпы сомасын есептеуге қатысты өзгерістер орын алды, оған сәйкес сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы (сақтандыру сомасы) бойынша жауапкершілігінің шекті мөлшері 2,500 айлық есептік көрсеткіштен (бұдан былай – АЕК) 5,000 АЕК дейін (2017: 800 АЕК пен 2,000 АЕК аралығы) өзгеріп отыруы мүмкін.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(i) Түрлі қызмет салаларындағы тәуекелдерге тап болу, жалғасы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырлануы мынадай:

Сақтандыру түрлері	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң)
	мың теңгемен	мың теңгемен	мың теңгемен
Мүлік – ерікті	4,252,731,827	(1,921,857,362)	2,330,874,465
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	520,423,022	-	520,423,022
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	585,473,493	(280,775,818)	304,697,675
Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	173,019,881	-	173,019,881
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі-ерікті	163,113,033	-	163,113,033
Көлікті сақтандыру – ерікті	221,417,717	(143,732,238)	77,685,479
Медициналық сақтандыру – ерікті	47,754,343	-	47,754,343
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	1,733,988,906	(1,696,614,585)	37,374,321
Өуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	37,037,300	(6,706,929)	30,330,371
Су жолы көлігі – ерікті	29,428,166	(3,476,445)	25,951,721
Жүктер – ерікті	17,870,780	-	17,870,780
Өуе жолы көлігі – ерікті	11,313,408	-	11,313,408
Өзге де ерікті сақтандырулар	188,600,435	-	188,600,435
Өзге де міндетті сақтандырулар	221,754,869	-	221,754,869
Барлығы	8,203,927,180	(4,053,163,377)	4,150,763,803

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(ii) Мемлекеттер аралығындағы тәуекелге тап болу

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мынадай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Ел	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Қытай	728,365,631	(701,075,076)	27,290,555
Үндістан	118,031,749	-	118,031,749
Өзбекстан	378,364	-	378,364
Америка Құрама Штаттары	89,292,271	-	89,292,271
Ұлыбритания	553,942,788	(497,646,207)	56,296,581
Дания	312,777,369	(305,930,177)	6,847,192
Түркия	335,350,389	(330,067,646)	5,282,743
Өзге елдер	365,144,912	-	365,144,912
Жалпы тәуекелге тап болу (Қазақстаннан басқа)	2,503,283,473	(1,834,719,106)	668,564,367
Қазақстан	8,861,205,991	(4,555,603,008)	4,305,602,983
Барлығы	11,364,489,464	(6,390,322,114)	4,974,167,350

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мынадай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Ел	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Қытай	13,185,118	-	13,185,118
Үндістан	139,065,678	-	139,065,678
Өзбекстан	106,232,790	-	106,232,790
Америка Құрама Штаттары	101,308,719	-	101,308,719
Ұлыбритания	363,273,218	(318,293,595)	44,979,623
Дания	377,613,256	(355,026,311)	22,586,945
Түркия	346,412,308	(328,348,526)	18,063,782
Өзге елдер	511,193,789	-	511,193,789
Жалпы тәуекелге тап болу (Қазақстаннан басқа)	1,958,284,876	(1,001,668,432)	956,616,444
Қазақстан	6,245,642,304	(3,051,494,945)	3,194,147,359
Барлығы	8,203,927,180	(4,053,163,377)	4,150,763,803

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(iii) Апатты оқиғалар тәуекеліне тап болу

Компанияның елеулі зиянға ұшырауының айтарлықтай ықтималдылығы ірі апатты жағдайлардың нәтижесінде орын алады, мысалы, Алматы қаласында жер сілкінісі бола қалған күнде. Компания ең Жоғарғы зиян ықтималдылығын (ЖЗЫ) жетілдіруге ықпал ететін табиғи апаттар мен бағдарламалық қамтуды жетілдіру әдістерін игермеген. Алайда, Компания өзінің пікірінше жиынтықты тәуекелдің 20% аспайтын зиян, залалдарға баға беріп шықты.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

Апатты жағдайлар	Сақтандырудың жалпы сомасы	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін)	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін)
	мың теңгемен	мың теңгемен	мың теңгемен
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	293,055,488	26,304,259	10,000,879

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

Апатты жағдайлар	Сақтандырудың жалпы сомасы	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін)	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін)
	мың теңгемен	мың теңгемен	мың теңгемен
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	267,778,779	24,035,456	7,900,252

(д) Зиян келтірілу тарихы

Компания сақтандыру шарттары бойынша резервтерін есептеу үшін статистикалық әдістерді пайдаланады. Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігінен тыс, барлық сақтандыру шарттары бойынша кінәраттардың сомасы мен мерзіміне қатысты белгісіздік, әдетте бір жылдың ішінде шешіледі.

Аталмыш кесте осыған дейінгі кезеңдер үшін төленбеген зиян бағасының жеткіліктілігінің тарихи шолуын ұсынғанымен, осы қаржылық есебін пайдаланушылар ағымдағы кезеңнің төленбеген зияндарының балансына өткен кезеңдердің тапшылығын немесе артық шамасын экстраполяциялау кезінде сақтық танытқандары дұрыс. Компания 2018 жылдың соңына қарай жалпы жабылмаған зияндары рас бағаланған деп санайды. Алайда, резервтерінің қалыптастырылу үрдісіне тән белгісіздік салдарынан бұл бағаның түптеп келгенде орынды болатындығына кәміл сенімділік жоқ.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(д) Зиян келтірілу тарихы, жалғасы

Зиянның дамуын талдау (брутто) - барлығы

мың теңгемен	Зиян келтірілген жыл							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Барлығы								
Зиян келтірілген жыл соңында	4,581,488	11,596,375	18,238,580	37,630,915	30,035,409	18,542,646	31,365,755	34,499,203
- бір жылдан соң	8,591,395	9,494,615	15,038,944	40,275,797	26,323,879	17,720,010	39,127,306	-
- екі жылдан соң	8,750,692	9,739,619	17,006,262	57,721,969	26,066,461	15,805,837	-	-
- үш жылдан соң	9,249,356	9,973,333	16,320,938	57,465,863	24,118,674	-	-	-
- төрт жылдан соң	9,544,563	9,766,494	15,953,502	49,662,875	-	-	-	-
- бес жылдан соң	9,466,412	9,740,003	16,003,714	-	-	-	-	-
- алты жылдан соң	9,457,895	9,803,521	-	-	-	-	-	-
- жеті жылдан соң	9,608,737	-	-	-	-	-	-	-
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы								
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	9,608,737	9,803,521	16,003,714	49,662,875	24,118,674	15,805,837	39,127,306	34,499,203
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	(9,266,005)	(9,612,138)	(14,772,040)	(23,687,146)	(19,828,768)	(11,849,802)	(21,141,475)	(10,215,166)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы								
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	342,732	191,383	1,231,674	25,975,729	4,289,906	3,956,035	17,985,831	24,284,037
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	9,457,895	9,740,003	15,953,502	57,465,863	26,066,461	17,720,010	31,365,755	-
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы								
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	(9,009,511)	(9,485,925)	(14,573,580)	(21,281,311)	(17,720,604)	(8,348,195)	(6,890,936)	-
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы								
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	448,384	254,078	1,379,922	36,184,552	8,345,857	9,371,815	24,474,819	-

5 Сыйақылар

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар						
	Жұмыс берушінің жауапкерші-лігі	Автокөлік құрал иесінің міндетті-жауапкерші-сақтандыру-лар	Басқа міндетті-сақтандыру-лар	Мүлікті сақтандыру	Медицина-лық сақтандыру	Әуе/су жолы/авто көлік сақтандыру	Келеңсіз оқиғалар-дан сақтандыру	Жалпы сақтандыру-лар	Басқа ерікті-лар	Барлығы
2018 ж. мың теңгемен										
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	3,629,891	10,193,376	576,432	33,336,419	3,844,355	6,597,721	3,561,267	2,705,536	745,107	65,190,104
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	(161,940)	(2,238,367)	(151,472)	777,467	(223,417)	(565,558)	(1,794,710)	(829,598)	625,040	(4,562,555)
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто	3,467,951	7,955,009	424,960	34,113,886	3,620,938	6,032,163	1,766,557	1,875,938	1,370,147	60,627,549
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда	(760)	-	-	(4,028,629)	-	(400,685)	-	(361,838)	(116,688)	(4,908,600)
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервтерінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	189	-	-	153,252	-	7,746	-	(421,023)	6,848	(252,988)
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары	(571)	-	-	(3,875,377)	-	(392,939)	-	(782,861)	(109,840)	(5,161,588)
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто	3,467,380	7,955,009	424,960	30,238,509	3,620,938	5,639,224	1,766,557	1,093,077	1,260,307	55,465,961

2018 жылы есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто, тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған 40,214,900 мың теңге болатын сыйақылардан және 24,975,204 мың теңге (2017 жылы: 30,911,287 мың теңге және сәйкесінше 22,652,969 мың теңге) болатын кірістік қайта сақтандыру шарттары бойынша қабылданған сыйақылардан тұрды.

5 Сыйақылар, жалғасы

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар						
	Жұмыс берушінің жауапкерші-лігі	Автокөлік құрал несінің иесінің жауапкерші-лігі	Басқа міндетті сақтандыру-лар	Мүлікті сақтандыру	Медицина-лық сақтандыру	Әуе/су жолы/авто көлік	Келеңсіз оқиғалар-дан сақтандыру	Жалпы сақтандыру-лар	Басқа ерікті сақтандыру-лар	Барлығы
2018 ж. мың теңгемен										
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	3,020,242	5,621,758	308,723	31,857,520	2,974,470	5,126,790	2,189,005	1,247,741	1,218,007	53,564,256
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	(267,331)	(1,680,584)	(58,127)	(2,817,621)	(17,916)	(288,177)	(966,144)	(448,381)	929,631	(5,614,650)
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто	2,752,911	3,941,174	250,596	29,039,899	2,956,554	4,838,613	1,222,861	799,360	2,147,638	47,949,606
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда	(208)	-	-	(3,814,725)	-	(387,368)	-	(619,657)	-	(4,821,958)
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервтерінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	685,850	-	(1,950)	-	423,064	7,593	1,114,557
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары	(208)	-	-	(3,128,875)	-	(389,318)	-	(196,593)	7,593	(3,707,401)
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто	2,752,703	3,941,174	250,596	25,911,024	2,956,554	4,449,295	1,222,861	602,767	2,155,231	44,242,205

6 Есептелген кінәраттар

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар						
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Авто көлік құралы несінің жауапкершілігі	Басқа міндетті сақтандырулар	Мүлік сақтандырылуы	Медицина сақтандыруы	Әуе/су жолы/авто көлік сақтандыруы	Қайғылы жағдайлы сақтандыру	Жалпы сақтандыру	Басқа ерікті сақтандырулар	Барлығы
2018 ж. мың теңгемен	545,169	4,339,924	2,645	23,568,053	2,621,271	1,245,263	108,483	1,041,341	257,694	33,729,843
Есептелген кінәраттар	-	(170,918)	-	(1,995,504)	-	(89,426)	-	-	(54,643)	(2,310,491)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі										
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі есептелген кінәраттар	545,169	4,169,006	2,645	21,572,549	2,621,271	1,155,837	108,483	1,041,341	203,051	31,419,352
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян резервтерінің өзгеруі	(1,500,731)*	260,663	13,482	596,191	43,472	61,902	(285,005)	72,869	360,037	(377,120)
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар резервтерінің өзгеруі	(1,700,608)*	295,962	2,886	(7,389,017)	(476)	707,881	56,404	1,904,794	2,646,035	(3,476,139)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	-	-	-	7,879,228	-	42,425	-	12,891	(8,235)	7,926,309
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі, нетто	(3,201,339)	556,625	16,368	1,086,402	42,996	812,208	(228,601)	1,990,554	2,997,837	4,073,050
Есептелген кінәраттар, нетто	(2,656,170)	4,725,631	19,013	22,658,951	2,664,267	1,968,045	(120,118)	3,031,895	3,200,888	35,492,402

* 2018 жыл ішінде зардап шеккендер еңбекке қабілеттілігін 29%-дан жоғары деңгейде жоғалтпағандықтан, сондай-ақ мерзімсіз міндеттемелер (зейнеткерлік жасқа жеткеннен кейін) бойынша өз міндеттемелерін орындағандықтан, Компания жұмыс берушінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру санаты бойынша заалады шығарды.

6 Есептелген кінәраттар, жалғасы

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Авто көлік құралы несінің жауапкершілігі	Басқа міндетті сақтандырулар	Мүлік сақтандырылуы	Медицина сақтандыруы	Әуе/су жолы/авто көлік сақтандыруы	Қайғылы жағдайды сақтандыруы	Басқа ерікті сақтандырулар
2017 ж. мың теңгемен	981,440	2,294,867	1,822	8,675,059	2,406,916	984,108	268,130	225,718
Есептелген кінәраттар								16,312,507
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	-	(90,579)	-	(81,321)	-	(117,650)	(2,692)	(192,043)
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі есептелген кінәраттар	981,440	2,204,288	1,822	8,593,738	2,406,916	866,458	265,438	33,675
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян резервтерінің өзгеруі	(130,884)	223,101	4,640	2,679,642	(16,899)	(25,808)	168,583	(70,420)
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар резервтерінің өзгеруі	809,685	226,143	(9,130)	10,151,292	419	(734,619)	(30,218)	245,149
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	-	-	-	(372,571)	-	(8,810)	-	187,739
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі, нетто	678,801	449,244	(4,490)	12,458,363	(16,480)	(769,237)	138,365	362,468
Есептелген кінәраттар, нетто	1,660,241	2,653,532	(2,668)	21,052,101	2,390,436	97,221	403,803	396,143
								28,481,170

7 Таза қаржылық кіріс

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Қаржылық кіріс		
Пайыздық кіріс:		
- өтелу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициядан	12,789,460	9,047,631
- банктегі шоттар және депозиттер бойынша	2,068,360	2,379,412
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің сатылуынан түскен таза іске асырылған кіріс	2,461,362	-
Дивидендтік кіріс	16,048	-
Өзге қаржылық кіріс	702,301	-
	18,037,531	11,427,043
Қаржылық шығын		
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің сатылуынан келтірілген таза іске асырылған зияны	-	(7,664)
	-	(7,664)
	18,037,531	11,419,379

8 Таза комиссиялық шығындар

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Комиссиялық кірістер		
Су жолы көлігі	16,878	1,178
Мүліктің сақтандырылуы	14,140	13,449
Жалпы жауапкершілік	13,774	1,412
Басқалары	4,384	5,989
	49,176	22,028
Комиссиялық шығын		
<i>Міндетті сақтандыру</i>		
Көлік иесінің жауапкершілігі	(869,455)	(407,484)
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	(51,635)	(6,192)
Басқа міндетті сақтандырулар	(32,505)	(20,461)
<i>Ерікті сақтандырулар</i>		
Мүліктің сақтандырылуы	(2,769,592)	(2,465,407)
Басқа ерікті сақтандырулар	(593,929)	(175,884)
Әуе/су жолы/авто көлік	(262,014)	(168,833)
Медициналық сақтандыру	(155,971)	(171,991)
Қайғылы жағдай	(107,922)	(29,303)
	(4,843,023)	(3,445,555)
	(4,793,847)	(3,423,527)

8 Таза комиссиялық шығындар, жалғасы

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Жылдың басындағы жағдайға сай кейінге қалдырылған аквизиция шығындары	1,352,688	1,133,972
Бір жылдағы кейінге қалдырылған аквизиция шығындарының көнеруі	(4,843,023)	(3,445,555)
Ағымдағы жылдың кейінге қалдырылған аквизиция шығындары	7,785,179	3,844,873
Бұзу	(300,044)	(180,602)
Жылдың соңындағы жағдайға сай кейінге қалдырылған аквизиция шығындары	3,994,800	1,352,688

9 Құнсыздану зиянының есептелуі

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар (Ескертпе 15)	591	(136,046)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік (Ескертпе 18)	50,564	(129,495)
Басқа активтер (Ескертпе 20)	(144,832)	(15,217)
	(93,677)	(280,758)

10 Жалпы әкімшілік шығындар

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Еңбекақы	4,930,837	5,468,894
Сақтандыруды дамыту шығындары*	2,793,984	1,639,459
Басқа салықтар мен жинаулар	628,868	624,187
Көнеру	323,518	208,617
Жалдау	219,511	210,319
Шаруашылық шығындар	169,335	267,532
Байланыс қызметтері	116,024	129,253
Іссапар шығындары	78,306	92,912
Консультациялық және кәсіби қызмет түрлері	71,587	112,453
Банк комиссиялары	70,533	47,625
Күзет	66,519	57,107
Жөндеулер жүргізу және техникалық қызмет	49,249	72,349
Коммуналды қызмет түрлері	46,365	42,248
Тантьема**	29,156	854,763
Жарнама	23,403	37,453
Маркетинг	796	2,096
Басқалары	685,245	504,050
	10,303,236	10,371,317

*Сақтандыру қызметін дамытуға жұмсалған шығынға келісімшарт негізінде жұмысқа алынған жеке тұлғалардың белгілі бір өнімдеріне қатысты маркетинг қызметі үшін төленетін шығын қамтылады.

**Пайда үлесі дегеніміз – бір кезең ішінде сақтандыру талаптары болмаған жағдайда қайта сақтандырушыға жыл сайын төленетін сыйақы.

11 Табыс салығының шығыны

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Ағымдағы табыс салығының шығыны	(5,032,828)	(2,010,099)
Өткен есеп беру кезеңдерінде қайта төленген ағымдық табыс салығы	20,914	16,940
Ағымдық табыс салығының барлығы	(5,011,914)	(1,993,159)
Кейінге қалдырылған салық активтері шамасының өзгеруі/ уақыт айырмашылығының орын алуы, қайта қалпына келтірілуі және бағалау резервінің өзгеруі салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің өзгеруі	33,762	(59,367)
Табыс салығы шығынының барлығы	(4,978,152)	(2,052,526)

2018 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығының мөлшерлемесі 20% (2017 жылы: 20%) құрайды.

31 желтоқсанда аяқталған жылғы алым-салықтың қарқынды мөлшерлемесінің есебі:

	2018 ж. мың теңгемен	%	2017 ж. мың теңгемен	%
Салық салынғанға дейінгі табыс				
Табыс салығы бойынша	37,801,446	100	15,061,457	100.0
қолданылатын мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	(7,560,289)	(20.0)	(3,012,291)	(20.0)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерден түсетін салық салынбайтын кіріс және өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция	2,487,296	6.6	1,457,129	9.7
Өткен есеп беру кезеңдерінде артық төленген табыс салығы	20,914	0.1	16,940	0.1
Танылмай, кейінге қалдырылған салық активінің өзгеруі	261,373	0.7	(38,439)	(0.3)
Өзге де салынбаған шығындар/(шегерілмеген шығындар)	(187,446)	(0.5)	(475,861)	(3.2)
	(4,978,152)	(13.1)	(2,052,526)	(13.7)

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері

Қаржылық есебінде сипатталған активтер мен міндеттемелердің құндарының арасында пайда болатын уақыт айырмашылығы және салық салу базасын есептеу мақсатында пайдаланылған сома арасындағы уақыт айырмашылығы 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайларына сәйкес кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің орын алуына алып келеді.

Табыс салығы бойынша салық салу базасының ауқымын кемітетін уақыт айырмашылығының пайдаланылу мерзімі Қазақстан Республикасының қолданылатын салық заңнамасымен шектелмеген.

11 Табыс салығының шығыны, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері, жалғасы

31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

	2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдайға сай қалдығы	Сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай қалдығы
мың теңгемен			
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	41,391	(30,333)	11,058
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(169,589)	161,571	(8,018)
Салықтар	12,552	(843)	11,709
Демалыс және бонус резерві	402,063	(358,005)	44,058
	286,417	(227,610)	58,807
Танылмаған активтер	(261,372)	261,372	-
	25,045	33,762	58,807

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жылғы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

	2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайға сай қалдығы	Сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сай қалдығы
мың теңгемен			
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	16,719	24,672	41,391
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(87,064)	(82,525)	(169,589)
Салықтар	13,939	(1,387)	12,552
Демалыс және бонус резерві	363,751	38,312	402,063
	307,345	(20,928)	286,417
Танылмаған активтер	(222,933)	(38,439)	(261,372)
	84,412	(59,367)	25,045

12 Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Кассадағы ақшалай қаражаттар	4,763	6,412
Банктегі ағымдық шоттары және талап етілгенге дейінгі депозиттері		
Қазақстандық банктер		
«Вa3»-тен «Вaа1»-ге дейінгі несие рейтингімен	40,616	9
«В3»-тен «В1»-ге дейінгі несие рейтингімен	1,439	2,356
«С»-дан «Саа2»-ге дейінгі несие рейтингімен	14	45
	42,069	2,410
«А2» несие рейтингімен шетелдік банк	11	8
Банктегі ағымдық шоттарының және талап етілгенге дейінгі депозиттерінің барлығы	42,080	2,418
	46,843	8,830

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына немесе осындай халықаралық агенттіктердің аналогтарына сай берілді.

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері құнсызданбаған және мерзімі кешіктірілмеген.

2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның үлесіне меншікті капиталының 10% астамы тиесілі банктер болған жоқ.

13 Банктегі шоттары және депозиттері

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Несиелер мен депозиттер		
<i>Қазақстандық банктер</i>		
«Ваз»-тен «Ваа1»-ге дейінгі несие рейтингімен	163,045	26,575
«В3»-тен «В1»-ге дейінгі несие рейтингімен	15,652,759	14,377,461
«Саа3»-тен «Саа1»-ге дейінгі несие рейтингімен	-	1,696,994
	15,815,804	16,101,030

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына немесе осындай халықаралық агенттіктердің аналогтарына сай берілді.

2018 жылдың 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша, банктегі жүргізілетін шоттар мен депозиттер бойынша жылдың тиімді сыйақы мөлшерлемесі 1.3%-дан 13.5%-ға дейін құрайды (31 желтоқсан 2017 ж.: 3%-дан 13%-ға дейін).

2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның үлесіне меншікті капиталының 10% астамы тиесілі банктер болған жоқ.

14 Сатуға арналған қолда бар қаржылық активтер

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Кешіктірілмеген және құнсызданбаған		
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының үлес құралдары		
Amazon.com Inc. акциялары	-	6,290,403
BAYER AG акциялары	600,417	-
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының үлес құралдарының барлығы	600,417	6,290,403
Үлес құралдары		
«Сақтандыру төлемдерінің кепіл қоры» АҚ акциялары	17,666	17,666
Үлес құралдарының барлығы	17,666	17,666
Кешіктірілген немесе құнсызданған акциялары		
Қазақстан банктерінің акциялары	-	-
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік акцияларының барлығы	17,666	17,666
	618,083	6,308,069

Сатуға арналған қолда бар, нақты шығындар бойынша көрсетілген инвестициялар баланс құны 17,666 мың теңгені (2017 жылғы 31 желтоқсан: 17,666 мың теңге) құрайтын бағасы белгіленбеген үлестік бағалы қағаздардан тұрады. Бұл инвестициялар үшін нарық жоқ, соңғы уақытта бұл инвестициялардың әділ құнын сенімділіктің жеткілікті деңгейімен анықтауға мүмкіндік беретін операциялар жүргізілмеген.

15 Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Кешіктірілген немесе құнсызданған		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«Baa1» несие рейтингімен	63,487,826	52,666,087
Шетел мемлекеттерінің облигациялары		
«Aa1» - «Aa3» несие рейтингімен	5,521,683	910,606
«A1» - «A3» несие рейтингімен	377,922	8,333,403
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	-	1,463,747
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	69,387,431	63,373,843
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
«A1» - «A3» несие рейтингімен	15,986,320	14,948,723
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	21,919,688	11,434,079
«Ba1» - «Ba3» несие рейтингімен	-	2,491,212
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдары облигацияларының барлығы	37,906,008	28,874,014
Қазақстан банктерінің облигациялары		
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	10,394,894	-
«Ba1» - «Ba3» несие рейтингімен	6,370,170	13,425,562
«B1» - «B3» несие рейтингімен	32,015,872	23,531,997
Қазақстан банктерінің облигацияларының барлығы	48,780,936	36,957,559
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	31,933,934	15,448,299
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының барлығы	31,933,934	15,448,299
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигациялары		
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары	199,409	213,290
Құнсыздану резерві	(199,409)	(200,000)
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигацияларының барлығы, нетто	-	13,290
	188,008,309	144,667,005

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына немесе халықаралық осыған ұқсас агенттіктердің стандарттарына сәйкес берілген.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания үлесіне меншікті капиталдың 10% астамы тиесілі 3 эмитенттің (2017: 3 эмитент) қаржылық аспаптарын иеленді.

Осы эмитенттер бойынша қалдықтарының жиынтықты ауқымы 2018 жылғы 31 желтоқсанда 93,529,288 мың теңгені (2017 жыл: 76,832,946 мың теңге) құрайды.

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялардың құнсыздану резервінің 31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы өзгеруі мынадай кестемен беріліп отыр:

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(200,000)	(70,000)
Таза қайта қалпына келтірілуі/(есептелуі)	591	(136,046)
Сызылып тасталынғандары	-	6,046
Жыл соңындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(199,409)	(200,000)

15 Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция, жалғасы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларымен қамтылатын жылдық қарқынды сыйақы мөлшерлемелері жылына 3.9% шамадан 11.3% дейін құбылып отырды (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 3.9% шамадан 11% дейін). 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары 2019 жылғы наурыз айынан 2048 жылғы қазанға дейін түрлендірілді (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 2018 жылғы қаңтардан 2045 жылғы шілдеге дейін).

16 Инвестициялық меншік

мың теңге	<u>Жер телімдері және ғимараттар</u>
Іс жүзіндегі құны	
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	1,232,441
Негізгі қаражаттан қайта сыныптау	1,754,765
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	2,987,206
Көнеруі	
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(77,763)
Бір жылға есептелген көнеруі	(26,886)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(104,649)
Баланстық құны	
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	2,882,557
Іс жүзіндегі құны	
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	1,611,192
Негізгі қаражатқа қайта сыныптау	(378,751)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,232,441
Көнеруі	
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(59,845)
Бір жылға есептелген көнеруі	(17,918)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(77,763)
Баланстық құны	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	1,154,678

2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды. Компания 2018 және 2017 жылдары инвестициялық меншігіне ішкі бағалауын берді. Активтерді бағалауға нарық әдісі пайдаланылды. Нарықтық әдіс осыған ұқсас меншік нысандарының сатылуына жүргізілген талдаулардың нәтижелеріне негізделді. Инвестициялық меншіктің әділ құны әділ құнының сатысындағы 3 деңгейге жатады.

17 Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер

	Жер телімдері және ғимараттар	Компьютер және кеңсе жабдықтары	Көлік құралдары	Аяқталмаған құрылыс	Басқа негізгі құралдар	Материал- дық емес активтер	Барлығы
мың теңге							
Іс жүзіндегі шығасылар							
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	3,446,994	506,003	305,771	523,845	743,539	152,949	5,679,101
Түсімдер	-	76,848	37,020	1,092,485	384,370	93,077	1,683,800
Қайта сыныптау	(142,916)	4,481	-	(1,616,330)	-	-	(1,754,765)
Шығымдар	-	(14,481)	(41,378)	-	(1,869)	-	(57,728)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	3,304,078	572,851	301,413	-	1,126,040	246,026	5,550,408
Көнеруі							
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(100,167)	(254,268)	(187,826)	-	(202,214)	(108,634)	(853,109)
Бір жылға есептелген көнеруі	(57,034)	(57,468)	(48,358)	-	(114,179)	(19,593)	(296,632)
Шығымдар	-	14,461	40,401	-	1,215	-	56,077
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	(157,201)	(297,275)	(195,783)	-	(315,178)	(128,227)	(1,093,664)
Баланстық құны							
2018 жылғы 31 желтоқсанға	3,146,877	275,576	105,630	-	810,862	117,799	4,456,744
Іс жүзіндегі шығасылар							
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	764,083	337,267	233,282	1,582,657	355,564	134,881	3,407,734
Түсімдер	-	168,736	95,751	1,399,032	234,291	18,068	1,915,878
Қайта сыныптау	2,682,911	-	-	(2,457,844)	153,684	-	378,751
Шығымдар	-	-	(23,262)	-	-	-	(23,262)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	3,446,994	506,003	305,771	523,845	743,539	152,949	5,679,101
Көнеруі							
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(82,790)	(218,222)	(156,482)	-	(142,826)	(81,229)	(681,549)
Бір жылға есептелген көнеруі	(17,377)	(36,046)	(50,483)	-	(59,388)	(27,405)	(190,699)
Шығымдар	-	-	19,139	-	-	-	19,139
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	(100,167)	(254,268)	(187,826)	-	(202,214)	(108,634)	(853,109)
Баланстық құны							
2017 жылғы 31 желтоқсанға	3,346,827	251,735	117,945	523,845	541,325	44,315	4,825,992

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома	2,097,317	1,864,860
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома	5,285,135	6,601,017
	7,382,452	8,465,877
Құнсыздану резерві	(55,288)	(206,812)
	7,327,164	8,259,065

2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай Компанияның меншікті капитал үлесінен 10% астамы тиесілі сақтанушылары болған жоқ.

31 желтоқсанда аяқталған сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану резервінің өзгеруі мынадай сипатта берілді:

	2018 ж. мың теңгемен	2017 ж. мың теңгемен
Жыл басындағы құнсыздану резервінің шамасы	(206,812)	(83,595)
Таза қалпына келтірілуі/(есептелуі)	50,564	(129,495)
Сызылып тасталуы	100,960	6,278
Жыл соңындағы құнсыздану резервінің шамасы	(55,288)	(206,812)

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы

Келесі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктерінің несиелік сапасы туралы ақпарат ұсынылды:

	Дебиторлық борышкер- лік, брутто, мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
31 желтоқсан 2018 ж.	мың теңгемен	мың теңгемен	мың теңгемен	
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	968,638	-	968,638	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	983,558	-	983,558	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	120,379	-	120,379	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	24,742	(24,742)	-	100
Сақтанушылардың кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	1,128,679	(24,742)	1,103,937	2
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	2,097,317	(24,742)	2,072,575	1

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

31 желтоқсан 2018 ж.	Дебиторлық борышкерлік, брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкерлік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкерліктің құнсыздану резерві, брутто %
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	4,796,193	-	4,796,193	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				-
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	430,444	-	430,444	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	27,952	-	27,952	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	30,546	(30,546)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	488,942	(30,546)	458,396	6
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	5,285,135	(30,546)	5,254,589	1
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	7,382,452	(55,288)	7,327,164	1

Төмендегі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша сақтану және қайта сақтану бойынша дебиторлық борышкерліктердің сапасы жөніндегі ақпараттар келтірілген:

31 желтоқсан 2017 ж.	Дебиторлық борышкерлік, брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкерлік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкерліктің құнсыздану резерві, брутто %
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	1,228,029	-	1,228,029	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				-
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	338,355	-	338,355	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	108,972	-	108,972	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	189,504	(189,504)	-	100
Сақтанушылардың кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	636,831	(189,504)	447,327	30
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	1,864,860	(189,504)	1,675,356	10

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктер, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

31 желтоқсан 2017 ж.	Дебиторлық борышкер- лік, брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік, нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
Қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	5,880,407	-	5,880,407	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	609,294	-	609,294	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	94,008	-	94,008	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	17,308	(17,308)	-	100
Қайта сақтандырушылардың кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	720,610	(17,308)	703,302	2
Қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома	6,601,017	(17,308)	6,583,709	-
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома	8,465,877	(206,812)	8,259,065	2

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі

	Брутто 2018 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2018 ж. мың теңге	Нетто 2018 ж. мың теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақы резерві	27,410,397	(1,858,002)	25,552,395
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	12,558,202	(980,168)	11,578,034
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	66,086,038	(23,160,457)	42,925,581
	106,054,637	(25,998,627)	80,056,010

	Брутто 2018 ж. мың теңге	Қайта сақтандыру 2018 ж. мың теңге	Нетто 2018 ж. мың теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақы резерві	22,847,842	(2,110,990)	20,736,852
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	12,935,323	(875,464)	12,059,859
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	69,562,176	(31,191,470)	38,370,706
	105,345,341	(34,177,924)	71,167,417

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(a) Сақтандыру шарттары резервтерінің қозғалысын талдау

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша сақтандыру резервінің шамасы	71,167,417	54,001,374
Есептелген сыйақы	65,190,104	53,564,256
Еңбегі өтелген сыйақы	(60,627,549)	(47,949,606)
Мәлімделген кінәраттар	41,203,753	29,694,323
Төленген кінәраттар	(33,403,842)	(16,042,431)
Жыл бойы қалыптастырылған жаңа резервтер	5,107,193	4,809,457
Өткен есептік кезеңдердегі зиянды есептеуді бағалаудың өзгеруі	(11,276,049)	(3,647,688)
Өткен жылдардағы кінәраттар резервінің өзгеруі	(5,484,314)	(1,949,506)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгерістер	8,179,297	(1,312,762)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	80,056,010	71,167,417

(b) Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің қозғалысын талдау

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	20,736,852	16,236,759
Алынған сыйақылар	65,190,104	53,564,256
Еңбегі өтелген сыйақылар	(60,627,549)	(47,949,606)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгерістер	252,988	(1,114,557)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	25,552,395	20,736,852

(в) Болған, бірақ мәлімделмеген кінәрат резервтерінің қозғалысының талдаулары

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	12,059,859	9,626,453
Жыл бойы қалыптасқан жаңа резервтері	5,107,193	4,809,457
Өткен жылдардағы кінәраттардың резервтеріндегі өзгерістер	(5,484,314)	(1,949,506)
Қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(104,704)	(426,545)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша резерв шамасы	11,578,034	12,059,859

(г) Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резервтеріндегі қозғалыстың талдаулары

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	38,370,706	28,138,162
Ағымдағы жылғы мәлімделген кінәраттар	29,392,009	26,556,298
Өткен жылдардағы мәлімделген кінәраттар	11,811,744	3,138,025
Өткен есептік кезеңдердегі зиянды есептеуді бағалаудың өзгеруі	(11,276,049)	(3,647,688)
Ағымдағы жылғы төленген кінәраттар	(10,215,166)	(6,890,936)
Өткен жылдардағы төленген кінәраттар	(23,188,676)	(9,151,495)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгеріс	8,031,013	228,340
Жыл соңындағы резерв шамасы	42,925,581	38,370,706

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(д) Сақтандыру шарттары резервтерінің негізгі бағыттық қызмет бөлігіндегі талдаулары

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру			
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік құралы қожасының жауапкершілігі	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Медициналық сақтандыру	Әуе /Су жолы/Автокөлік сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру
2018 ж. мың теңге	1,689,914	5,220,998	312,875	9,483,118	1,434,521	3,365,278	1,944,327
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві							
Болған, бірақ, мәлімделмеген	1,473,787	582,549	28,956	9,346,495	192,248	128,984	648,375
кінәраттардың резерві							
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген	1,153,743	967,472	3,288	56,646,149	1,032	1,885,460	5,296,111
кінәраттардың резерві							
Сақтандыру шарттарының резерві, брутто	4,317,444	6,771,019	345,119	75,475,762	1,627,801	5,379,722	7,888,813
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(189)	-	-	(25,821,108)	-	(14,950)	(162,380)
Сақтандыру шарттарының резерві, нетто	4,317,255	6,771,019	345,119	49,654,654	1,627,801	5,364,772	7,726,433

	Міндетті сақтандыру			Ерікті сақтандыру			
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Көлік құралы қожасының жауапкершілігі	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлікті сақтандыру	Медициналық сақтандыру	Әуе /Су жолы/Автокөлік сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру
2017 ж. мың теңге	1,527,974	2,982,631	161,403	10,260,585	1,211,104	2,799,720	1,739,769
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві							
Болған, бірақ, мәлімделмеген	2,974,518	321,886	15,474	8,750,304	148,776	67,082	215,470
кінәраттардың резерві							
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген	2,854,351	671,510	402	64,035,166	1,508	1,177,579	745,281
кінәраттардың резерві							
Сақтандыру шарттарының резерві, брутто	7,356,843	3,976,027	177,279	83,046,055	1,361,388	4,044,381	2,700,520
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	(33,547,084)	-	(49,629)	(581,211)
Сақтандыру шарттарының резерві, нетто	7,356,843	3,976,027	177,279	49,498,971	1,361,388	3,994,752	2,119,309

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(е) Резервтер бойынша негізгі жол берілетін талаптар

Талаптарға жол берілуін анықтауға пайдаланылатын үрдіс анағұрлым ықтимал немесе пайымдаулы нәтижелердің бейтарап бағасын алуға арналған. Жол берудің қалыптастырылу негізі ретінде пайдаланылатын ақпараттар көзі ішкі болып табылады. Олар жыл сайын өткізіліп отыратын егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Жол берулер олардың бақыланатын нарықтық бағаларға сәйкестігін қамту мақсатында және өзге жарияланатын ақпараттармен қамтылуы мақсатында тексеріледі. Алайда, қазақстандық сақтандыру нарығында жол берулерді анықтауға өзекті болып табылатын және негізгі атқаратын қызметі бойынша өзгерістерге тап болуын анықтауға арналған жалпыға ашық мәліметтер жетіспейді.

Атқаратын қызмет сипатына қарай қандай да бір жекелеген кінәраттардың ықтимал нәтижелерін және мәлімделген кінәраттар бойынша жалпы шығасыларын алдын ала анық болжамдау өте қиын. Әрбір мәлімделген кінәрат апаттық сарапшылардан, осындай кінәраттардың ауқымы бойынша тарихи мәліметтерден алынған барлық мән-жайларға, ақпараттарға аса мән беру арқылы дербес тәртіппен жекелеген күйде қарастырылады. Әрбір жағдай бойынша берілетін бағалар ұдайы қайта қарастырылып, жаңа мәліметтер пайда болған жағдайда сәйкес қалыпта жаңартылып отырады. Резервтер қолда бар, ағымдағы ақпараттардың негізінде қалыптастырылады. Алайда, түпкілікті міндеттемелер бұдан былай орын алатын оқиғалардың нәтижелеріне қарай өзгеруі ықтимал. Зиянның жабылуына жұмсалатын шығасылардың түпкілікті шамасына ықпал ететін көптеген факторлардың әсерін оп-онай бағалай қою мүмкін емес. Резерв есебінің күрделілігі де базалық сақтандыру шарттарының түрлі сақтандыру шарттарына байланысты кінәраттардың ауырлығына, ауқымына, дербес ауыртпашылығына кінәраттардың орын алу күніне және оның іс жүзіндегі берілген күніне қарай айрықшаланады.

Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резервтері «тізбектік сатылы» статистикалық әдістің қолданылуымен бағаланады. Мұндай әдістер өткен жылдардағы зияндардың өршуінің байқалатын мәліметтеріне негізделі отырып, зиян келтірілген әрбір жылы берілген кінәраттар мен төленген кінәраттардың етек алуын пысықтайды.

Егер бұл әдістерде зиянның дамуы жайлы тарихи ақпараттар пайдаланылатын болса, онда олар өткенде болған зияндардың етек алу үлгілерінің болашақта қайта орын алуы ықтимал деп пайымдайды. Мұндай болжамдаулардың дұрыс бола бермейтінін көрсететін себептер бар. Бұл себептерге экономикалық, құқықтық, саяси, әлеуметтік ағымдар, бизнес ағымына ұласатын өзгерістер, кездейсоқ құбылмалы жағдайлар, ірі залалды зияндардың тигізетін ықпалын қамтиды.

Жалпы сақтандыру шарттары бойынша резервтердің бағаларына айтарлықтай ең қатты ықпал ететін жол берулер зиянның ең соңғы айларына арналған пайымдаулы зияндарының коэффициенттерін білдіреді. Пайымдаулы зиянды-залалдардың коэффициенті еңбегі өтелген сыйақыларға қарай пайымдаулы кінәраттардың қатынасын білдіреді. Жалпы міндеттемелерді белгілеген кезде, болашақтағы ақшалай қаражаттар ағысының пайымдаулары жекелеген кінәраттың сомасына ықпалын тигізетін өлшемдердің есептік мәндерін қамтиды.

Жетекшілік жұмыс берушінің жауапкершілігін сақтандыру мен мүлікті сақтандыруды айтпағанда, Компанияның жүзеге асыратын қысқа мерзімдік сақтандыруларына қарай, Компанияның қоржындарының көрсеткіштері негізінен пайымдаулы зияндар коэффициентінің өзгеруіне сезімтал болып келеді. Компания өзінің сақтандыру тарифтерін көрсетілген құбылмалы мәндердің соңғы өзгерістеріне қарай, кез келген пайда болатын ағымдарды ескеретіндей дәрежеде тұрақты түрде түзетіп отырады.

20 Өзге активтер

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Өзге де дебиторлық борышкерлік	1,103,723	384,314
Құнсыздану резерві	(175,888)	(31,056)
Өзге қаржылық активтердің барлығы	927,835	353,258
Алдын ала төлем	187,350	911,808
Жұмыскерлермен есеп айырылысу	5,393	5,461
Материалдар және жеткізушілермен есеп айырылысу	261	237
Өзге қаржылық активтердің барлығы	193,004	917,506
Өзге активтердің барлығы	1,120,839	1,270,764

Құнсыздану резервінің өзгеруіне талдаулар жүргізу

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы құнсыздану резервінің өзгеруін төмендегідей беруге болады:

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(31,056)	(20,609)
Резервті таза құру	(144,832)	(15,217)
Сызылып тасталынғандары	-	4,770
Жыл соңындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(175,888)	(31,056)

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өзге активтердің құрамына кешіктірілген дебиторлық борышкерлігі 256,864 мың теңгеге (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 71,170 мың теңге) 90 күннен астам мерзімге кешіктірілген, бірақ 1 (бір) жылға жетпейтін 20,296 мың теңге (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 22,470 мың теңге) және бір жылдан астам мерзімге кешіктірілген, 175,889 мың теңге (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 31,056 мың теңге) кіреді.

21 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	1,653,986	954,802
Сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	940,659	289,948
Сақтандыру сыйақылары бойынша алдын ала төлем	337,920	274,704
Брокерлік сыйақы бойынша несиегерлік борышкерлік	242,623	30,531
	3,175,188	1,549,985

Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктің барлығы қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар бойынша несиегерлік борышкерлігі ретінде ұсынылды.

22 Өзге міндеттемелер

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Жұмыскерлердің алдындағы борышкерлік	313,007	138,576
Төленетін өзге де алым-салықтар	252,249	209,429
Қызметкерлердің алдындағы борыш	220,288	2,010,316
	785,544	2,358,321

23 Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

	Қарапайым акциялар 2018 ж.	Қарапайым акциялар 2017 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (қарапайым акциялар)	150,000,000	150,000,000
Шығарылған және айналымдағы (қарапайым акциялар)	99,074,285	91,621,285
Атаулы құны, мың теңге	1	1
Шығарылды және толық төленді, мың теңге	99,074,285	91,621,285

31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылы бір жыл бойы Компания атаулы құны бойынша 7,453,000 қарапайым акциялар (2017 жылы қарапайым акциялар шығарылмаған) шығарды.

(б) Капиталын басқару

Компания ҚР ҰБ нормативтік актілерімен белгіленген төлем қабілеттілігі маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының нысаны болып табылады.

Компания 1 кем емес төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілігі нормативін қолдауы тиіс. Төлем қабілеттілік маржасы іс жүзіндегі төлем қабілеттілік маржасының ең төмен дәрежедегі қажетті төлем қабілеттілігі маржасына бөлу арқылы анықталады. Ең төменгі төлем қабілеттілігі маржасы таза еңбекақы, төленген кінәраттар, шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар іспетті бірнеше факторлардың негізінде есептеледі. 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания төмендегідей деңгейде белгіленген төлем қабілеттілігі маржасының коэффициенттерін сақтап қалды:

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
Іс жүзіндегі төлем қабілеттілігі маржасы	108,774,038	90,371,506
Төлем қабілеттілігі маржасының ең төмен дәрежесі	8,116,258	7,136,123
Төлем қабілеттілігі маржасы	13.40	12.66

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлерінің Компанияның резервтерін бөлу құқығы ҚЕХС сәйкес даярланған Компанияның қаржылық (бухгалтерлік) есебінде сипатталған бөлінбеген табысының шамасымен немесе Компанияның меншікті капитал сомасы бөлу нәтижесінде теріс болып шығатын немесе таза кірісінің бөлінуі Компанияның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне алып келмейтін болса, зияны жинақталған жағдайда ағымдағы жылғы таза табыс сомасымен шектеледі. Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына сәйкес 2018 жылғы 31 желтоқсанда бөлінуі тиіс қаражаттардың жалпы ауқымы 38,227,738 мың теңгеге (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 13,008,931 мың теңге) жеткен.

31 желтоқсанда аяқталған 2018 жылы 7,453,000 мың теңге немесе акциясына 75.23 теңге болған (2017 жылы: 16,417,863 мың теңге немесе акциясына 179.19 теңге болған) дивидендтер жарияланып, төленді, олардың ішінен акционерлер акционерлік капитал салымы ретінде қайта (2017 жылы: инвестиция салынбады) инвестиция салды.

23 Меншікті капитал, жалғасы

(г) Тұрақтандыру резерві

2018 жылы Компания бөлінбеген табысының құрамынан жарғылық резервінің құрамына 151,487 мың теңге аударды (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 2,475,248 мың теңгені жарғылық резервінің құрамынан бөлінбеген табысының құрамына аударған болатын). Себебі, Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Қаржы нарығын және қаржылық ұйымдардың қызметін реттеу және қадағалау агенттігінің 2016 жылғы 26 желтоқсандағы «Сақтандыру резервтерінің қалыптастырылу, есептеу әдісі және құрылымы, үлгілері және есеп беру мерзіміне қойылатын талаптар» №304 қаулысына сәйкес Компания зияндарының коэффициенті осыған дейінгі үш жыл бойы айтарлықтай құбылып тұрған сақтандыру өнімдері үшін тұрақтандырылған резервін құруы тиіс болды.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару

(а) Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері

Тәуекелді басқару Компанияның атқаратын қызметінің негізін қалайды және Компанияның операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарық тәуекелі, несие тәуекелі, өтімділік тәуекелі Компанияның қызмет атқаруы барысында тап болатын негізгі тәуекелдері болып табылады.

Компанияның тәуекелді басқару саясаты Компанияның тап болатын болуы ықтимал тәуекелдерін анықтап, басқарып, талдаулар жүргізуге көзделген, сондай-ақ, тәуекелдер лимитін және сәйкес бақылауын белгілеуді нысаналайды. Сонымен қатар, тәуекел деңгейлерін тұрақты түрде бағалап отырып, олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін анықтайды. Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері нарық жағдайындағы өзгерістерді, ұсынылатын өнімдерді және пайда болған үздік тәжірибелерді сипаттау мақсатында тұрақты түрде қайта қарастырылып тұрады.

Директорлар кеңесі тәуекелдің басқарылуына ойдағыдай бақылау жүргізіліп, негізгі тәуекелдер тиесілі дәрежеде басқарылып, тәуекелді басқару саясаты мен рәсімдемелерінің, сонымен бірге, ірі мәмілелердің құпталу қызметінің ойдағыдай атқарылуына жауапты.

Басқарма тәуекелді төмендету шараларын енгізумен және мониторинг жүргізумен, сондай-ақ, Компанияның тәуекелдің белгіленген шегінде қызмет атқаруын қадағалайды. Тәуекелді басқару департаменті жетекшісінің міндеттеріне жалпы тәуекелді басқару, қолданылатын заңнама талаптарының орындалуын бақылау, қаржылық және қаржылық есеп тәуекелдер бойынша есеп берудің жалпы әдіс-тәсілдері мен қағидаларының анықталып, бағаланып, бақыланып, басқарылып, толтырылып отыруы жатады. Ол тікелей Директорлар кеңесіне және жанама түрде Басқарма Төрағасына бағынады.

Ішкі және сыртқы тәуекел факторлары ұйымның шеңберінде анықталып, басқарылады. Тәуекел факторларының бүкіл тізілімінің анықталып, тәуекелді төмендетудің ағымдық рәсімдемелерінің жеткілікті деңгейін анықтау шараларын аса үлкен мән беріледі. Несие және нарық тәуекелдерінің стандарттық талдауларынан басқа тәуекелді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық бағасын алу мақсатында операциялық бөлімшелермен ұдайы кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдердің мониторингін жүргізеді.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының өзгеруі салдарынан қаржылық құралдар бойынша болашақ ақша ағыстарының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Нарық тәуекелі валюта тәуекелінен, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ, басқа да бағалық тәуекелдерден тұрады. Нарық тәуекелі нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістерге жиі ұшырап тұратын қаржылық аспаптар мен нарық бағасының волатильділік деңгейінің өзгеруі мен валюта айырбастау бағамдарына қатысты орын алады.

Нарық тәуекелін басқару міндеті нарықтық тәуекеліне тап болу қабылданған өлшемнен шығып кетпей, онымен қоса, қабылданған тәуекелден тапқан кірісті оңтайлыландырумен қамтылуын басқару және бақылау болып табылады.

Директорлар кеңесімен бақыланатын тәуекелді басқару департаменті нарық тәуекелінің басқарылуына жауапты. Директорлар кеңесі нарық тәуекелінің басқарылу лимитін бекітеді.

Компания нарық тәуекелін жекелеген қаржылық аспаптар қоржынының шамасына қатысты, пайыздық мөлшерлеме мерзімінің өзгеруіне, валюта ұстанымына, жоғалту, айрылып қалу лимиттеріне, олардың орындалуына ұдайы мониторинг жүргізіп отырумен ашық бағытта лимит белгілеу арқылы басқарады.

Нарық тәуекелінің бөлігі болып табылатын пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелін пайыз мөлшерлемелерінің өзгеруінен үзілуін бақылау арқылы басқару Компанияның таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерінің түрлі стандарттық және стандарттық емес сценарийлеріне деген сезімталдылығының мониторингі рәсімдемесімен толықтырылады.

(i) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі – нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражат ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Компания нарықтағы басым пайыз мөлшерлемелері құбылуынан оның қаржылық ахуалына және ақшалай қаражаттарының ағысына тигізетін ықпалына тап болып тұрады. Мұндай құбылу пайыздық маржа деңгейін ұлғайта алады, алайда, оны төмендетуі де ықтимал, не пайыз мөлшерлемелері күтпеген жерден құбыла қалған кезде зиян, залалға ұшыратуы әбден мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі белгіленген қолда бар немесе болжамдалатын активтердің шамасының соған ұқсас қолда бар немесе болжамдалатын міндеттемелердің шамасынан азды-көпті болуымен сипатталады.

(ii) Валюта тәуекелі

Компанияның бірнеше шетел валюталарында сипатталған активтері және міндеттемелері бар.

Валюта тәуекелі – валюта айырбастау бағамдарының құбылуы салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражаттар ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валютаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

мың теңге	Тенге	АҚШ Доллары	Еуро	Фунт стерлингі	Рубль	Басқалары	Барлығы
Активтер							
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	45,604	354	421	461	3	-	46,843
Банктегі шоттар және депозиттер	13,123,138	2,510,525	-	-	182,141	-	15,815,804
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	17,666	-	600,417	-	-	-	618,083
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	80,010,186	100,292,434	6,514,793	1,190,896	-	-	188,008,309
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	2,305,733	3,845,837	290,313	119	442,343	442,819	7,327,164
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	24,131,509	9,116	-	-	-	-	24,140,625
Өзге қаржылық активтер	923,148	1,891	2,796	-	-	-	927,835
Активтердің барлығы	120,556,984	106,660,157	7,408,740	1,191,476	624,487	442,819	236,884,663
Міндеттемелер							
Сақтандыру шарттары бойынша резервтері	(36,958,881)	(22,173,486)	(8,842,331)	(101,525)	(1,786,074)	(8,781,943)	(78,644,240)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	(1,232,227)	(1,543,264)	(35,411)	-	(470)	(25,896)	(2,837,268)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(699,888)	(85,656)	-	-	-	-	(785,544)
Міндеттемелердің барлығы	(38,890,996)	(23,802,406)	(8,877,742)	(101,525)	(1,786,544)	(8,807,839)	(82,267,052)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес таза ұстанымы	81,665,988	82,857,751	(1,469,002)	1,089,951	(1,162,057)	(8,365,020)	154,617,611

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

- (б) Нарық тәуекелі, жалғасы
(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валютаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

мың теңге	Теңге	АҚШ Доллары	Еуро	Фунт стерлингi	Рубль	Басқалары	Барлығы
Активтер							
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	7,121	34	1,438	236	1	-	8,830
Банктегі шоттар және депозиттер	12,610,482	3,028,108	-	-	462,440	-	16,101,030
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	17,666	6,290,403	-	-	-	-	6,308,069
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	36,638,542	96,641,219	10,164,265	1,104,610	118,369	-	144,667,005
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	2,623,563	3,641,144	437,238	-	843,613	713,507	8,259,065
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылардың үлесі	32,057,942	8,992	-	-	-	-	32,066,934
Өзге қаржылық активтер	351,817	1,441	-	-	-	-	353,258
Активтердің барлығы	84,307,133	109,611,341	10,602,941	1,104,846	1,424,423	713,507	207,764,191
Міндеттемелер							
Сақтандыру шарттары бойынша резервтері	(46,408,008)	(12,416,249)	(11,061,102)	(71,213)	(1,510,420)	(11,030,507)	(82,497,499)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиелерлік борышкерлік	(282,938)	(964,283)	(745)	-	-	(27,315)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(2,343,393)	(178)	-	-	(14,750)	-	(2,358,321)
Міндеттемелердің барлығы	(49,034,339)	(13,380,710)	(11,061,847)	(71,213)	(1,525,170)	(11,057,822)	(86,131,101)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес таза ұстанымы	35,272,794	96,230,631	(458,906)	1,033,633	(100,747)	(10,344,315)	121,633,090

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты құлдырауы 2017 және 2018 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес бұдан былай сипатталатын капиталының артуын, не кемуін және табысына немесе зиянына жол берген болар еді. Бұл талдаулар Компанияның пікірінше есеп беру кезеңінің соңына қарай негізделген ықтимал болатын валюта бағамдарының құбылуына жүргізілген. Талдаулар қалған барлық құбылмалы жағдайлардың, әсіресе, пайыз мөлшерлемелерінің өзгермеген күйінде қала беретіндігін білдіреді.

мың теңге	2018 ж.		2017 ж.	
	Таза пайда	Меншікті капитал	Таза пайда	Меншікті капитал
АҚШ доллары бағамының 20% өсуі	13,257,240	13,257,240	15,396,901	15,396,901
Еуро бағамының 20% өсуі	(235,040)	(235,040)	(73,425)	(73,425)
Ағылшын фунт стерлингі бағамының 20% өсуі	174,392	174,392	165,381	165,381
Ресей рублы бағамының 20% өсуі	(185,929)	(185,929)	(16,120)	(16,120)

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты 2017 және 2018 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өсуі сомасы бойынша теңдей, бірақ, қалған барлық құбылмалылар өзгермеген қалпында қала беретін таңбасы жағынан теріс әсерге ие болар еді.

(iii) Өзге де баға тәуекелдері

Өзге де баға тәуекелдері – бұл өзгерістердің нақты аспапқа немесе оның эмитентіне тән факторлардың салдарынан орын алғанына, әлде нарықтағы айналымда жүрген барлық ұқсас қаржылық аспаптарға ықпалын тигізетін факторлардың әсерінен орын алғанына қарамастан, нарық бағасының құбылуының нәтижесінде (сыйақы мөлшерлемесінің немесе валюта тәуекелінің құбылу тәуекелінің әсерінің нәтижесінде орын алатын өзгерістерден басқа) қаржылық аспаптар бойынша болашақтағы ақшалай қаражаттардың ағысын немесе әділ құнының құбылу тәуекелі. Өзге бағалық тәуекелдер Компания қаржылық аспап бойынша ұзақ мерзімдік немесе қысқа мерзімдік ұстанымға ие болғанда туындайды.

Компанияның бір жылдық табысына немесе зиянына және меншікті капиталына, сонымен қатар, құнды қағаздардың бағамының құбылуына деген сезімталдылығының талдаулары (2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсанда қолданылатын ұстанымдарының және құнды қағаздары құнының 5% артуына немесе төмендеуіне құрылған қарапайымдалған сценарийінің негізінде толтырылған) мынадай кестемен келтірілді:

	2018 ж.		2017 ж.	
	Таза пайда	Меншікті капитал	Таза пайда	Меншікті капитал
Құнды қағаздар құнының 5% артуы	-	30,904	-	315,403
Құнды қағаздар құнының 5% төмендеуі	-	(30,904)	-	(315,403)

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(в) Несие тәуекелі

Несие тәуекелі – Компанияның контрагенттерінің немесе заемшыларының өзінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Компанияға зиян келтірілу тәуекелі. Компания несие тәуекелін (танылған қаржылық активтері және танылмаған шарттық міндеттемелері бойынша) несие тәуекелінің лимиттерін белгілеу және шоғырландырылуын сақтау талаптарын қамтитын бекітілген рәсімдемелері мен саясатын қолдану арқылы басқарады. Несие саясатын Басқарма қарастырып, бекітеді.

Компания жекелеген несиелерінің ахуалына тұрақты түрде мониторинг жүргізіп, өзінің заемшыларының төлем қабілеттілігін ұдайы қайта бағалап отырады. Жекелеген заемшыларға талдаулар жүргізуден басқа, Тәуекелді басқару департаменті жалпы несие қоржынына несиелердің шоғырландырылуы мен нарық тәуекеліне қатысты баға беріп отырады.

Әдетте, несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдайы жөніндегі есебіндегі қаржылық активтерінің баланстық құнында және танылмаған шарттық міндеттемелерінің сомасында сипатталады. Активтері мен міндеттемелерінің өзара әрекеттесу мүмкіншілігі әлеуетті несие тәуекелінің төмендетілуінде айтарлықтай маңызы жоқ.

Есеп беру кезеңіндегі жағдайына қарай баланстық несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі былай беріліп отыр:

	2018 ж. мың теңге	2017 ж. мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	42,080	2,418
Банктегі шоттары және депозиттері	15,815,804	16,101,030
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	188,008,309	144,667,005
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	7,327,164	8,259,065
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	24,140,625	32,066,934
Басқа қаржылық активтер	927,835	353,258
Ең жоғары деңгейлі тәуекелдердің барлығы	236,261,817	201,449,710

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияға қарыз 1 борышкер болды (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 1 борышкер), оған қатысты несие тәуекеліне тап болу несие тәуекелінің ең жоғары деңгейінің 10 пайызынан астам болды. Осы клиентке қатысты несие тәуекеліне тап болу 2018 жылы 31 желтоқсандағы жағдайына сай 63,487,826 мың теңгені (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 52,666,087 мың теңге) құрады. Сақтандыру шарттары бойынша резервтің 22,870,868 мың теңге (2017: 31,098,454 мың теңге) көлеміндегі қайта сақтандырушылардың үлесі несиелік рейтингісі «А» және одан жоғары болатын халықаралық компанияларға тиесілі. Бұл несиелік рейтингтер «Standard&Poor's» несиелік агенттік немесе ұқсас халықаралық агенттіктердің стандарттарына сәйкес көрсетілген

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияның әдетте есебі ақшалай қаражаттарын немесе өзге де қаржылық активтерін беру арқылы жүзеге асырылатын қаржылық міндеттемелерін орындауда қиыншылықтың орын алу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерін өтеу мерзімдері сай келмеген жағдайда орын алады. Өтеу мерзімдері мен активтері мен міндеттемелерінің пайыздық мөлшерлемелерінің сай келуі және/немесе бақылаулы түрдегі сай келмеуі өтімділік тәуекелін басқарудың негізін қалайтын сәт болып табылады. Жүргізілген операциялардың әрқалай болуы және оған байланысты белгісіздіктердің салдарынан активтері мен міндеттемелерінің өтелу мерзімінің толық сай келуі қаржылық аспаптар үшін әдеттегі жағдай емес. Бұл операциялардың табыстылығын арттырып, сонымен қатар, зиянның орын алу тәуекелін де күшейте түседі.

Компания бұл тәуекелін өтімділігі мен өтелу мерзімінің айырмашылығын тұрақты түрде бағалау арқылы біршама жұмсартып отырады.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары үшін резервтер бойынша міндеттемелер төмендегідей ұсынылған:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	Зайдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	1,788,534	4,738,636	23,733,405	75,794,062	106,054,637
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	2,183,939	652,139	1,190	-	2,837,268
Өзге қаржылық міндеттемелер	548,665	220,289	16,590	-	785,544
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	4,521,138	5,611,064	23,751,185	75,794,062	109,677,449

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары үшін резервтер бойынша міндеттемелер төмендегідей ұсынылған:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	Зайдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	2,334,288	6,079,088	16,681,198	80,250,767	105,345,341
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	472,500	802,781	-	-	1,275,281
Өзге қаржылық міндеттемелер	336,720	703,455	935,980	382,166	2,358,321
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	3,143,508	7,585,324	17,617,178	80,632,933	108,978,943

25 Шартты міндеттемелер

(а) Сот талқылаулары

Компания өзінің әдеттегі атқаратын қызметін нарықта жүзеге асыру барысында түрлі заңды кінәраттарға тап болып жатады. Компания жетекшілігі Компанияның сот талқылауларының (бар болған жағдайда) нәтижесінде орын алатын міндеттемелерінің түпкілікті шамасы Компанияның жалпы болашақта атқаратын қызметінің қаржылық талаптарының нәтижелеріне теріс ықпал етпейді деп санайды.

(б) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі заңнама нормалары жиі өзгеріп тұратын, ресми түсініктемелерінің және сот шешімдерінің көбіне анық көрсетілмеген және қайшылығы басым, салық органдарының тарапынан әрқалай талқылануға жол берілетін, оның ішінде, кірістерді, шығыстарды және ҚЕХС сәйкес қаржылық есептіліктің басқа да баптарын ескеру тәртібіне қатысты пікірі бар жана жүйе. Салық есептеудің дұрыстығын тексеріп, тергейтін, ірі айыппұл салуға және өсімпұл өндіріп алуға құқылы деңгейі әртүрлі реттеуші органдар жұмыс істейді. Есеп беру кезеңінде салықтың дұрыс есептелуі келесі күнтізбелік бес жыл бойы тексеріледі. Алайда, белгілі бір жағдайларға байланысты бұл мерзім одан да ұзаққа созылып жатады.

Мұндай жағдайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің өзге елдерден гөрі анағұрлым жоғары болатынын көрсетеді. Компанияның жетекшілігі қолданылатын қазақстандық салық заңнамасының түсініктемелеріне, нормативтік талаптарына және сот шешімдеріне орай, аталмыш қаржылық есебінде салық міндеттемелері толық сипатталған деп санайды. Алайда, тиісті органдардың тараптарынан бұл қағидалар басқаша талқылануы мүмкін, егер олар өз ұстанымдарының заңды екенін дәлелдеген жағдайда бұл аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай ықпал етуі мүмкін.

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны

Келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Неснелер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген құнымен ескерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	Әділ құны
мың теңге						
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	42,080	-	-	46,843	46,843
Банктегі шоттары және депозиттері	-	15,815,804	-	-	15,815,804	15,815,804
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	600,417	-	600,417	600,417
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	188,008,309	-	-	-	188,008,309	188,205,209
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	7,327,164	-	-	7,327,164	7,327,164
Өзге қаржылық активтер	-	927,835	-	-	927,835	927,835
	188,008,309	24,112,883	600,417	-	212,726,372	212,923,272
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	-	-	-	(2,837,268)	(2,837,268)	(2,837,268)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(785,544)	(785,544)	(785,544)
	-	-	-	(3,622,812)	(3,622,812)	(3,622,812)

Келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Неснелер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген құнымен ескерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	Әділ құны
мың теңге						
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	8,830	-	-	8,830	8,830
Банктегі шоттары және депозиттері	-	16,101,030	-	-	16,101,030	16,101,030
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	6,290,403	-	6,290,403	6,290,403
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	144,667,005	-	-	-	144,667,005	154,633,926
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	8,259,065	-	-	8,259,065	8,259,065
Өзге қаржылық активтер	-	353,258	-	-	353,258	353,258
	144,667,005	24,722,183	6,290,403	-	175,679,591	185,646,512
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	-	-	-	(1,275,281)	(1,275,281)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(2,358,321)	(2,358,321)	(2,358,321)
	-	-	-	(3,633,602)	(3,633,602)	(3,633,602)

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны, жалғасы

Әділ құнының бағалануы активтің сатылған кезде алынуы ықтимал бағасын немесе сол баға беру күні нарыққа қатысушылардың арасындағы қарапайым мәміле жасау шарттарымен міндеттемелерін беру кезінде төленуі тиіс мақсатта белгіленеді. Оған қарамастан, белгісіздігін және субъективтік талқылаулардың пайдаланылуын ескере отырып, әділ құны активтердің дереу сатылуы немесе міндеттемелердің дереу берілуі шеңберінде іске асырылатын шарт ретінде сипатталмауы тиіс.

Белсенді нарықта айналымдағы қаржылық активтердің және міндеттемелердің әділ құны нарықтағы жүрісіне немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Компания өзінің қалған барлық өзге қаржылық аспаптарының әділ құнын өзге бағалау әдістерін пайдалану арқылы анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты сол баға берілетін күні нарыққа қатысушылардың арасында активтің сатылуы немесе міндеттемелердің берілуіне байланысты ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның жүргізілуі мүмкін бағасын көрсететін әділ құнын бағалау әдісіне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістері ағымдағы сәтке таза келтірілген құнын бағалау әдістерін және ақшалай қаражаттар ағысының дисконтталуын, оларға қатысты нарықтық жүрісі белгілі ұқсас аспаптармен салыстырылуын, сондай-ақ, өзге де бағалау үлгілерін қамтиды. Баға беру үшін пайдаланылатын талқылаулар мен мәліметтерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, несие спрэдтері, дисконттау мөлшерлемелеріне баға беру үшін пайдаланылатын өзге де түзетулері, акциялары мен облигацияларының жүрістері, валюта бағамдары, қор индекстері, сондай-ақ, бағалардың құбылуының пайымдалуы және толардың салыстырылуы кіреді. Баға беру әдістері нарыққа тәуелсіз қатысушылар анықтайтын, есеп берілетін күнгі жағдайы бойынша қаржылық аспаптың құнын көрсететін әділ құнының анықталуын көздейді.

Баланстық құны 17,666 мың теңге болатын, қолда бар, сатуға арналған нарықта аса жүрмейтін үлестік құнды қағаздардың әділ құнын анықтауға болмайды.

(б) Әділ құнын бағалау сатысы

Компания әділ құнына баға беру барысында төмендегідей көрсетілген бағалардың қалыптастырылуы кезіндегі мәліметтердің маңыздылығы ескерілетін, мынадай сатысын пайдаланады:

- 1 деңгей: белсенді нарықтағы жүрісі ұқсас қаржылық аспаптарға қатысты (түзетілмеген).
- 2 деңгей: 1 деңгейге жататын мәліметтерден бөлек мәліметтер, тікелей (яғни, жүруі), не жанама сипатта ашық (яғни, жүрісінен шыққан сипаттаулары). Бұл санатқа: ұқсас аспаптарға арналған белсенді нарықтағы нарық жүрісін, белсенді деп танылмайтын нарықтағы ұқсас аспаптардың нарықтағы жүрісін немесе барлық пайдаланылатын мәліметтері тікелей немесе жанама бастапқы байқалатын мәліметтерге негізделген, өзге де бағалау әдістерін пайдалану арқылы белгіленеді.

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

- 3 деңгей: ашық емес мәліметтер. Бұл санат байқалатын бастапқы мәліметтерге негізделмеген ақпараттардың пайдаланылуы арқылы бағаланған аспаптарды қамтиды. Бұл ретте, мұндай байқалмайтын (бақыланбайтын) мәліметтер аспаптардың бағалануына айтарлықтай ықпалын тигізіп отырады. Бұл санат аспаптардың арасындағы айырмашылығын көрсету мақсатындағы талқылауларға немесе айтарлықтай маңызы бар бақыланбайтын түзетулердің пайдаланылуын талап етілуіне қатысты ұқсас аспаптарға арналған жүрістерінің негізінде бағаланатын аспаптарды қамтиды.

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	1 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	600,417	600,417

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	1 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	6,290,403	6,290,403

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Бұл кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	-	46,843	-	46,843	46,843
Банктегі шоттары және депозиттері	-	15,815,804	-	15,815,804	15,815,804
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	115,086,823	73,118,386	-	188,205,209	188,008,309
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	7,327,164	-	7,327,164	7,327,164
Өзге қаржылық активтер	-	927,835	-	927,835	927,835
Міндеттемелер					
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	-	(2,837,268)	-	(2,837,268)	(2,837,268)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(785,544)	-	(785,544)	(785,544)

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Бұл кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	-	8,830	-	8,830	8,830
Банктегі шоттары және депозиттері	-	16,101,030	-	16,101,030	16,101,030
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	45,470,286	109,163,640	-	154,633,926	144,667,005
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	8,259,065	-	8,259,065	8,259,065
Өзге қаржылық активтер	-	353,258	-	353,258	353,258
Міндеттемелер					
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	-	(1,275,281)	-	(1,275,281)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(2,358,321)	-	(2,358,321)	(2,358,321)

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар

(а) Бақылау қатынасы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Директорлар кеңесінің мүшелері мен Компания Басқармасы және олардың отбасының мүшелері Компания акцияларының 5% ие (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 5%).

Компанияның аналық мекемесі – «Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ (бұдан былай – «Аналық мекеме»). Аналық мекеме мынадай бір топ жеке тұлғалардың: Машкевич А.А., Шодиев П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың тарапынан бақыланады. Олардың әрқайсысы акциялардың 33.3% ие. Компанияның аналық мекемесі сыртқы пайдаланушыларға ашық, қаржылық есебін ұсынады.

(б) Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелерімен жасалатын операциялар

31 желтоқсанда аяқталған 2018 және 2017 жылдардағы қызметкерлерге жұмсалатын шығын құрамына қосылған сыйақылардың жалпы мөлшері мынадай:

	2018 ж.	2017 ж.
	мың теңге	мың теңге
Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелері	<u>2,859,376</u>	<u>2,916,284</u>

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Өзге байланысты тараптарға аналық мекемесі, аналық мекемесінің еншілес мекемелері және Машкевич А.А., Шодиев П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың бақылауындағы өзге де компаниялары кіреді.

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар, жалғасы

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар, жалғасы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

	Аналық мекеме		Аналық мекемесінің еншілес мекемелері		Өзгелері		Барлығы	
			Орташа сыйақы мөлшерлемесі, %					
	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге
Активтер								
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	1,397	-	-	-	-	1,397	
Банктегі шоттары және депозиттері	-	4,540,200	10.3	-	-	-	4,540,200	
- теңгемен	-	2,510,525	1.9	-	-	-	2,510,525	
- АҚШ долларымен	-	182,141	6.0	-	-	-	182,141	
- Ресей рублімен	-	11,741,823	8.50	-	-	-	11,741,823	
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	-	380,221	-	-	-	-	380,221	
- теңгемен	-							
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	(181)	(2,638,210)	-	(26,648,809)	(793)	(29,287,200)		
Міндеттемелер	(36,215)	(28,863)	-	-	-	(65,871)		
Сақтандыру шарттарының резервтері	-	(54,328)	-	-	-	(54,328)		
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктері								
Өзге міндеттемелері								
Табысы/(зияны)								
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	27,500	3,977,709	-	11,772,592	-	15,777,801		
Таза қаржылық кіріс	-	1,530,230	-	-	-	1,530,230		
Өзге кірісі	10,744	49,323	-	-	-	60,067		
Есептелген кінараттар	-	(561,776)	-	(6,016,375)	-	(6,578,151)		
Сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі	107,330	(248,811)	-	9,784,137	-	9,642,656		
Комиссия шығыны	-	(81,388)	-	(81)	-	(81,469)		
Өзге шығындар	-	(48,082)	-	-	-	(48,082)		
Тенгерімнен тыс міндеттемелер								
Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы*	13,500	209,385,584	-	288,245,183	-	497,644,267		

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар, жалғасы

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар, жалғасы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

	Аналық мекеме		Аналық мекеменің еншілес мекенелері		Өзгелері		Барлығы	
	мың теңге		мың теңге		мың теңге		мың теңге	
			Орташа сыйақы мөлшерлемесі, %					
Активтер								
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	2,315	-	-	-	-	2,315	
Банктегі шоттары және депозиттері								
- теңгемен	-	1,427,303	9.45	-	-	-	1,427,303	
- АҚШ долларымен	-	2,996,516	3	-	-	-	2,996,516	
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар								
- АҚШ долларымен	-	11,335,612	8.5	-	-	-	11,335,612	
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік		278,918	-	-	652,794	-	931,712	
Міндеттемелер								
Сақтандыру шарттарының резервтері	(107,511)	(2,389,399)	-	-	(36,432,946)	-	(38,929,856)	
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктері	(26,146)	(28,519)	-	-	(867)	-	(55,532)	
Өзге міндеттемелері	-	(11,529)	-	-	-	-	(11,529)	
Табысы/(зияны)								
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	191,800	3,430,635	-	-	12,416,343	-	16,038,778	
Таза қаржылық кіріс	-	1,536,514	-	-	-	-	1,536,514	
Өзге кірісі	10,742	52,560	-	-	-	-	63,302	
Есептелген кінараттар	(1,087)	(637,227)	-	-	(2,690,575)	-	(3,328,889)	
Сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі	(107,352)	161,094	-	-	(246,553)	-	(192,811)	
Комиссия шығыны	-	(14,666)	-	-	(48)	-	(14,714)	
Өзге шығындар	-	(34,479)	-	-	-	-	(34,479)	
Теңгерімнен тыс міндеттемелер								
Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы	7,016,080	182,050,362	-	-	253,766,692	-	442,833,134	

*Балансталған міндеттемелер дегеніміз – байланысты тараптармен жасалған қолданыстағы сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сомасы.

28 Есеп беретін күннен кейінгі оқиғалар

Акционерлердің 2018 жылғы 2 шілдедегі жалпы жиналысының қорытындысы бойынша «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-ты құру туралы шешім қабылданды.

2018 жылдың 29 қазанында Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі Компанияға келесілерді берді:

- Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2018 жылғы 29 қазандағы №240 қаулысына сәйкес, «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-ты құруға берілген рұқсат.
- Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2018 жылғы 29 қазандағы №241 қаулысына сәйкес, «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-тың сақтандыру холдингі деген мәртебеге ие болуына берілген келісім.
- Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2018 жылғы 29 қазандағы №242 қаулысына сәйкес, «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-тың еншілес ұйымын құруға берілген рұқсат.

2019 жылдың 14 қаңтарында Компания меншікті қаражаты есебінен «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-тың 5,404,035 мың теңге мөлшеріндегі жарғы капиталын төледі. Бұл ақпарат 2019 жылдың 1 ақпанындағы жағдайға сай қаржылық есептілікте көрсетілді.

2019 жылдың наурыз айында «Еуразия» өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ-тың еншілес ұйымына 2019 жылдың 4 наурызында № 2.2.50 «өмірді сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметін жүзеге асыруға құқық беретін лицензия берілді.